Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

Porovnání nebankovních úvěrů v České republice

Leona Dostálová

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Leona Dostálová

Provoz a ekonomika

Název práce

Porovnání nebankovních úvěrů v České republice

Název anglicky

Comparsion of Non-bank Loans in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem bakalářské práce bude s pomocí metody komparace výběr optimálního úvěrového produktu pro modelového spotřebitele, podle stanovených kritérií. Porovnávány budou úvěry poskytované nebankovními finančními institucemi v České republice.

Metodika

Literární rešerše bude zpracována metodou komparace a kompilace poznatků z literatury a ostatních citovaných zdrojů. Poznatky budou čerpány zejména z oblasti poskytování úvěrů na finančním trhu v České republice.

Ve vlastní praktické části bude využita metoda analýzy a syntézy podkladových dat a s pomocí metody komparace bude vybrán optimální úvěrový produkt.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

banka, nebankovní sektor, spotřebitel, spotřebitelský úvěr, úrok, úvěr, úvěrový proces

---

Doporučené zdroje informací

DVOŘÁK, P. *Komerční bankovnictví pro bankéře a klienty.* Praha: Linde, 1999. ISBN 80-7201-164-2.

JANDA, J. Jak žít šťastně na dluh. Praha: GRADA Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4833-7

KALABIS, Z. *Základy bankovnictví : bankovnictví obchody, služby, operace a rizika.* Brno: BizBooks, 2012. ISBN 978-80-265-0001-8.

KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co vás neměl kdo naučit.* Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-767-6.

MAYO, B. Basic finance: An Introduction to Financial Institutions, Investments, and Management. New Jersey: Cengage Learning; 11th Edition, 2015. ISBN 978-1285425795

PŮLPÁNOVÁ, S. Komerční bankovnictví v České republice. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1180-1

REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovnictví.* Praha: Management Press, 2014. ISBN 978-80-7261-279-6.

TEPLÝ, P., ČERNOHORSKÝ, J. Základy financí. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3669-3.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Daniela Pfeiferová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2018

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 21. 01. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Porovnání nebankovních úvěrů v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2019 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala své vedoucí, paní Ing. Daniele Pfeiferové Ph.D., za čas a cenné rady, které mi věnovala při psaní této bakalářské práce.

Porovnání nebankovních úvěrů v České republice

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je porovnání úvěrů nabízených nebankovními společnostmi v České republice. V teoretické části práce jsou popsány pojmy související s úvěrovou problematikou, vypsány druhy úvěrů a vysvětleny jejich odlišnosti, objasněny náležitosti úvěrového procesu a představen bankovní systém České republiky. Jelikož je vlastní práce zaměřena na nebankovní poskytovatele spotřebitelských úvěrů, jsou vymezeny podmínky činnosti nebankovních společností, včetně požadovaného kapitálu, v souladu s aktuální legislativou. Dále jsou v teoretické části práce popsány úvěrové registry dlužníků, které slouží bankám i nebankovním společnostem ke sdílení informací o svých klientech a tím zlepšují proces zkoumání klientovy bonity.

Cílem praktické části práce je porovnání nebankovních úvěrů podle stanovených kritérií a výběr optimálního úvěrového produktu pro modelového spotřebitele. Na začátku vlastní práce jsou popsány vybrané nebankovní společnosti, jejich nabídka produktů a požadavky na spotřebitele při žádání o úvěr. Dále jsou stanovena kritéria pro komparaci variant, konkrétně výše úvěru, doba splatnosti úvěru, roční úroková sazba, RPSN a poplatky. Porovnání je realizováno metodou bazické varianty za pomocí vah kritérií stanovených Saatyho metodou. Bude stanoven modelový klient, jemuž bude na závěr doporučen vhodný úvěrový produkt.

Klíčová slova: banka, nebankovní sektor, nebankovní poskytovatel, RPSN, spotřebitel, spotřebitelský úvěr, úrok, úvěr, úvěrový proces

Comparison of Non-bank Loans in the Czech Republic

Abstract

The aim of this Bachelor Thesis is to compare the credits offered by non-banking companies in the Czech Republic. In the theoretical part the terms related to credit issues are described, types of loans are listed and their differences are explained, the requirements of the lending process are clarified and the banking system of the Czech Republic is introduced. Since the Thesis is focused on non-banking consumer credit providers, there are defined conditions of activity of these providers, including required capital in accordance with current legislation. There are also described the borrowers credit registers, which serve banks and non-banking companies to share information about their clients and improve the process of examining the client's creditworthiness.

The aim of the practical part of Thesis is to compare non-banking loans according to determined criteria and to select the optimal credit product for the model consumer. At the beginning of the practical part selected non-banking companies, their product offer and consumer requirements when applying for a loan are described. There are set the criteria for the comparison of variants, namely loan amount, loan due date, annual interest rate, APR and fees. The comparison is realized by the Basis variant method using the weight of criteria set by Saaty's method. A model client is determined and a suitable credit product is recommended at the end of the Bachelor Thesis.

Keywords: APR, bank, consumer, consumer loan, credit, interest, loan process, non-banking provider, non-banking sector

Obsah

1 Úvod **12**

2 Cíl práce a metodika **13**

2.1 Cíl práce 13

2.2 Metodika 13

3 Teoretická východiska **15**

3.1 Úvěr 15

3.1.1 Úrok a úroková sazba 15

3.1.2 RPSN 17

3.1.3 Dělení úvěrů 18

3.1.3.1 Revolvingový úvěr 19

3.1.3.2 Splátkový úvěr 19

3.2 Druhy úvěrů 20

3.2.1 Spotřebitelský úvěr 20

3.2.1.1 Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru 20

3.2.2 Hypoteční úvěr 21

3.2.3 Leasingový úvěr 22

3.2.4 Kontokorentní úvěr 22

3.2.5 Úvěr z kreditní katry 23

3.2.6 Konsolidace 23

3.2.7 Mikroúvěr 24

3.3 Úvěrový proces 24

3.3.1 Rizika 25

3.3.1.1 Úvěrové riziko 26

3.3.2 Žádost o úvěr 26

3.3.3 Bonita klienta 27

3.3.4 Smlouva o úvěru 27

3.3.5 Čerpání úvěru 28

3.3.6 Splácení úvěru 28

3.3.6.1 Splácení v pravidelných platbách 29

3.3.6.2 Předčasné splacení 29

3.3.7 Zajištění úvěru 30

3.3.8 Finanční arbitr 30

3.4 Poskytovatelé úvěrů v České republice 31

3.4.1 Banky 31

3.4.2 Nebankovní poskytovatelé 32

3.4.2.1 Oprávnění k činnosti ... 33
3.4.2.2 Kapitál ... 34
3.4.2.3 Požadavky na výkon činnosti ... 34
3.5 Dohled ... 35
3.5.1 Česká národní banka ... 36
3.6 Úvěrové registry ... 36
3.6.1 Centrální registr úvěrů ČNB ... 37
3.6.2 Bankovní a nebankovní registr klientských informací ... 37
3.6.3 Registr Solus ... 38

4 Vlastní práce ... 39
4.1 Představení vybraných nebankovních společností ... 39
4.1.1 Home Credit a.s. ... 39
4.1.2 Provident Financial s.r.o. ... 41
4.1.3 COFIDIS s.r.o. ... 41
4.1.4 ESSOX s.r.o. ... 42
4.1.5 PROFI CREDIT Czech a.s. ... 43
4.1.6 Zaplo Finance s.r.o. ... 43
4.2 Kritéria hodnocení ... 44
4.2.1 Výše úvěru ... 45
4.2.2 Doba splatnosti ... 45
4.2.3 Úroková sazba a RPSN ... 46
4.2.4 Poplatky ... 46
4.3 Porovnání vybraných úvěrových produktů ... 49
4.3.1 Stanovení vah kritérií ... 50
4.3.2 Stanovení pořadí variant ... 52
4.4 Modelový klient nebankovní společnosti ... 53
4.4.1 Úvěr v hodnotě 30.000 Kč ... 54
4.4.2 Úvěr v hodnotě 100.000 Kč ... 54

5 Výsledky a diskuse ... 56

6 Závěr ... 58

7 Seznam použitých zdrojů ... 59
7.1 Literatura ... 59
7.2 Internetové zdroje ... 60
7.3 Oficiální internetové stránky společností ... 60
7.4 Právní předpisy ... 61

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Úrokové sazby podle typu úvěru 16
Obrázek 2 - Vývoj RPSN pro úvěry na spotřebu a na koupi bytových nemovitostí 17
Obrázek 3 - Vzorec pro výpočet RPSN 18
Obrázek 4 - Průběh úvěrového procesu 25
Obrázek 5 - Zprostředkovatelská funkce banky 32
Obrázek 6 - Index konzistentnosti 51
Obrázek 7 - Index konzistentnosti - dosazení do vzorce 52
Obrázek 8 - Vzorce pro výpočet užitku 52

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Rozhodnutí o žádostech o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelských úvěrů 33
Tabulka 2 - Způsob sjednání úvěru u společnosti Home Credit 40
Tabulka 3 - Minimální výše vybraných úvěrů v Kč 45
Tabulka 4 - Maximální výše vybraných úvěrů v Kč 45
Tabulka 5 - Rozpětí doby splatnosti u vybraných úvěrů v měsících 46
Tabulka 6 - Minimální úroková sazba p. a. u vybraných úvěrů v procentech 46
Tabulka 7 - Minimální RPSN u vybraných úvěrů v procentech 46
Tabulka 8 - Poplatky za Flexibilní půjčku od společnosti Home Credit (Kč) 47
Tabulka 9 - Poplatky za Modrou půjčku od společnosti Provident (Kč) 48
Tabulka 10 - Poplatky za Půjčku pro jednotlivce od společnosti Cofidis (Kč) 48
Tabulka 11 - Poplatky za Bezpečnou půjčku od společnosti Essox (Kč) 48
Tabulka 12 - Poplatky za Osobní půjčku od společnosti Profi Credit (Kč) 49
Tabulka 13 - Počáteční hodnoty kritérií 51
Tabulka 14 - Saatyho matice 51
Tabulka 15 - Bazická varianta 52
Tabulka 16 - Agregovaný užitek a pořadí variant 53
Tabulka 17 - Půjčka pro jednotlivce v hodnotě 30.000 Kč 54
Tabulka 18 - Půjčka pro jednotlivce v hodnotě 100.000 Kč 55

Seznam použitých zkratek

ČNB - Česká národní banka

Zákon č. 257/2016 Sb. - Zákon o spotřebitelském úvěru

p. a. - per annum, neboli za rok

1 Úvod

Tato bakalářská práce se bude věnovat problematice poskytování úvěrů v České republice, konkrétně se zaměřením na nebankovní poskytovatele spotřebitelských úvěrů. Poskytování úvěru je služba a je tedy logické, že za ni bude zákazník muset zaplatit. Avšak úvěr je většinou závazek na relativně dlouhou dobu (v řádech let až desítek let) a proto je důležité věnovat čas výběru správné společnosti a co nejvýhodnějšího produktu. V dnešní době má spotřebitel na výběr nepřeberné množství různých úvěrových produktů od bankovních i nebankovních poskytovatelů.

Budou vyjmenovány a vysvětleny pojmy, které se týkají úvěrů, tedy roční procentuální sazba nákladů apod. Pro mnohé spotřebitele je složité rozeznat různé typy úvěrů, jejich členění a případné rozdíly mezi nimi, proto budou základní druhy stručně popsány. Dalším problémem v oblasti úvěru může být úvěrový proces, který představuje seznámení klienta s úvěrovou společností, zkoumání klientovy schopnosti dostát svým závazkům, předložení dokumentů o klientovi a jeho příjmech, podpis smlouvy o úvěru, splácení úvěru a nakonec zánik smlouvy o úvěru. Tato teoretická východiska a zkoumání budou doplněny pro lepší přehlednost obrázky a tabulkami.

V práci bude popsán dvoustupňový bankovní systém České republiky a důležitá funkce dohledu centrální banky. Dohled nad úvěrovými společnostmi je důležitý především z hlediska ochrany spotřebitele. Právě na ochranu spotřebitele a výrazné zlepšení postavení spotřebitele nejenom v rámci úvěru, ale celkově ve vztazích obchodního práva, se zaměřil zákon o spotřebitelském úvěru, který vešel v platnost v roce 2016. Díky novelizaci tohoto zákona se v České republice zredukoval počet nebankovních poskytovatelů z původních několikaset tisíc na pouhých 88, čímž se zlepšila nejenom kvalita nebankovních produktů, ale také postavení těchto společností na finančním trhu.

V praktické části práce proběhne porovnání vybraných nebankovním institucí a jejich produktů a následné doporučení spotřebiteli. Některé produkty nebankovních společností však stále mohou být nebezpečné a klamavé, proto by měl spotřebitel zvážit a porovnat také nabídky bank. Pokud spotřebitel dojde k závěru, že si chce půjčit peníze u nebankovní společnosti, tak mu tato práce může posloužit jako základní příručka pro orientaci v této oblasti.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce bude porovnání vybraných nebankovních úvěrů od různých nebankovních společností, které působí na českém finančním trhu. Tato práce bude rozdělena do dvou částí - teoretické a praktické. V teoretické části práce bude provedena kompilace údajů a dat z dostupné tištěné literatury a budou podrobně popsána východiska pro účely vypracování a porozumění praktické části práce. Budou zde tedy popsány a objasněny pojmy, které souvisí s úvěry a úvěrováním, a proběhne popis rozdělení a členění úvěrů. Bude charakterizován úvěrový proces a jeho stadia, budou upřesněny náležitosti smlouvy o úvěru. Dále bude také popsán bankovní a nebankovní sektor. Důležitou součástí nebankovního sektoru je dohled nad nebankovními poskytovateli spotřebitelských úvěrů, jenž je v teoretické části práce charakterizován v souladu s aktuální právní úpravou. Budou popsány také další skutečnosti týkající se nebankovních společností, na které je tato práce orientována. Dále je nutné charakterizovat bankovní systém České republiky včetně centrální banky a jejích činností. Teoretická část bakalářské práce zahrne novelu zákona o spotřebitelském úvěru, která proběhla v roce 2016.

Cílem praktické části bude porovnání úvěrových produktů a návrh optimálního úvěrového produktu modelovému klientovi nebankovní společnosti. V praktické části práce tedy dojde k popisu konkrétních vybraných nebankovních společností. Díky shromážděným údajům z teoretické části této práce budou vybrána kritéria vhodná ke komparaci několika úvěrových produktů mezi sebou. Pro komparaci bude využito metod matematické vícekriteriální analýzy, díky které bude zjištěn nejvýhodnější a nejnevhodnější úvěrový produkt. Modelovému spotřebiteli bude doporučeno jednání vhodné při žádosti o úvěr a realizaci úvěrového procesu.

2.2 Metodika

V literární rešerši proběhne komparace a kompilace poznatků z literatury zejména z oblasti úvěrů poskytovaných na finančním trhu České republiky.

Na základě stanovených kritérií proběhne v praktické části práce komparace pomocí matematických metod. Konkrétně bude použita Saatyho metoda pro stanovení vah kritérií, kde dojde k párovému porovnání kritérií a jejich preferencí na uvedené stupnici hodnot od

1 do 9. Pro tuto metodu bude sestavena Saatyho matice, která musí splňovat konzistenční kritérium. Jako kritéria vhodná k porovnání byla vybrána následující kritéria: minimální výše úvěru, maximální výše úvěru, doba splatnosti úvěru, sazba RPSN, roční úroková sazba a poplatky.

Ke stanovení pořadí variant a tím i zjištění nejvhodnějšího a nejméně vhodného produktu byla vybrána metoda bazické varianty. Tato metoda spočívá v porovnávání hodnot důsledků jednotlivých variant s odpovídajícími hodnotami v bazické variantě, tedy té nejlepší možné variantě.

3 Teoretická východiska

3.1 Úvěr

V této kapitole budou definovány a vysvětleny základní pojmy týkající se poskytování finančních úvěrů. Bude vysvětlen rozdíl mezi úrokovou sazbou a roční procentní sazbou nákladů, dále bude uvedeno základní dělení úvěrů.

Občanský zákoník definuje úvěr následujícím způsobem: „Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.“ (§ 2395 zákona č. 89/2012 Sb.)

Dále nařizuje občanský zákoník další pravidla týkající se úvěru. Úvěrovaný musí vrátit poskytnuté finanční prostředky i s úroky úvěrujícímu ve stejné měně, ve které je získal. Úvěrující poskytne peněžní prostředky v době určené v žádosti, není-li tato doba určena, poskytne prostředky úvěrovanému bez zbytečného odkladu. Pokud se jedná o účelový úvěr, může úvěrující poskytnout peněžní prostředky pouze k tomuto účelu. Jestliže úvěrovaný použije poskytnuté prostředky k jinému účelu, může úvěrující odstoupit od smlouvy a požadovat vrácení peněz i s úroky. Úvěrovaný má právo vrátit půjčené prostředky úvěrujícímu před smluvenou dobou, přičemž zaplatí úroky pouze za dobu před vrácením (§ 2396-2400 zákona č. 89/2012 Sb.).

Úvěrové operace jsou důležitou součástí aktivních obchodů bank a jsou prováděny za účelem vytěžení zisku z úroků. Tyto obchody jsou prováděny použitím vlastního i cizího kapitálu k dosažení a udržení zisku. Úvěrové obchody jsou pod významným dohledem a regulací, protože jsou silným nástrojem pro ovlivňování množství peněz v oběhu (Kantnerová, 2016, s. 101).

3.1.1 Úrok a úroková sazba

Úrok může být popsán jako cena peněz. Jedná se o odměnu pro toho, kdo peníze půjčí. V případě, že banka poskytne peníze klientovi ve formě úvěru, jde o odměnu pro banku. A v opačném případě, kdy peníze poskytne klient bance ve formě vkladu, jedná se o jeho odměnu (Kociánová, 2012, s. 70).

Úroková sazba vyjadřuje, kolik peněz navíc zaplatí spotřebitel poskytovateli za poskytnutý úvěr. Vyjadřuje se pomocí procent a její jednotkou je roční úroková sazba,

zkráceně p. a. neboli per annum. Dále se mohou peníze úročit také na denní, týdenní, měsíční, čtvrtletní a pololetní bázi (Janda, 2013, s. 11).

Z obrázku č. 1 je patrné, že výše úrokové sazby (v % p. a.) souvisí s délkou doby splatnosti, na kterou je úvěr poskytován. Čím je doba splatnosti kratší, tím je úroková sazba vyšší a naopak. Z tohoto hlediska je tedy výhodnější pořízení dlouhodobějšího úvěru.

Bankovní úvěry mají zpravidla nižší úrok než nebankovní úvěry, což však banky mohou kompenzovat různými poplatky.

Úročení úvěrů může být stanoveno dvěma následujícími způsoby:

- Pevná úroková sazba - výše úrokové sazby je dána smluvně a po celou dobu zůstává stejná. Touto sazbou je opatřena většina krátkodobých provozních úvěrů.
- Pohyblivá úroková sazba - tato sazba se může v průběhu úvěrového vztahu měnit. Tato změna závisí na aktuální výši úrokových sazeb a na jejich snižování či zvyšování (Kantnerová, 2016, s. 101).

Obrázek 1 - Úrokové sazby podle typu úvěru

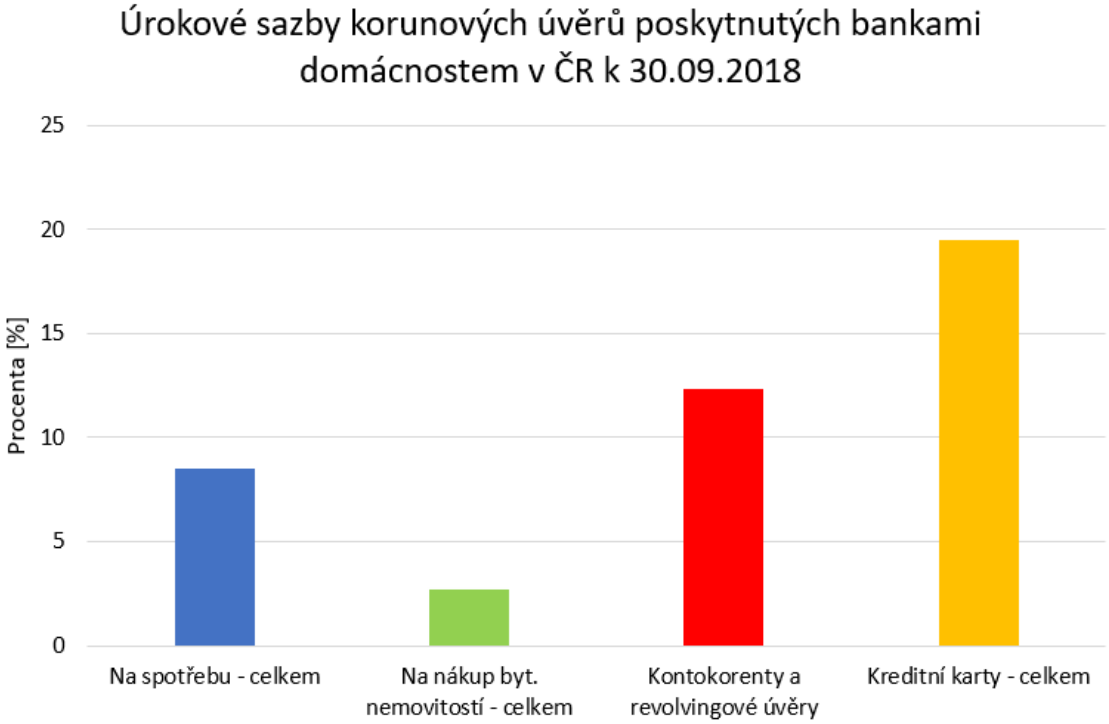

Zdroj: Vlastní zpracování podle údajů z databáze ČNB.

3.1.2 RPSN

RPSN je roční procentuální sazba nákladů, která obsahuje veškeré náklady spojené s úvěrem a přepočítané na jeden kalendářní rok. Kromě úrokové sazby je to pojištění a různé druhy poplatků, například poplatek za vedení a správu účtu, poplatek za zřízení účtu apod. RPSN bude tedy vždy vyšší než roční úroková sazba. A je také zřejmé, že čím vyšší budou poplatky a pojištění spojené s úvěrem, tím vyšší bude také RPSN (Kociánová, 2012, s. 70).

Lze říci, že RPSN je relevantnější ukazatel při porovnávání různých úvěrů než roční úroková sazba, protože v sobě zahrnuje veškeré další poplatky a lépe tedy ukáže, kolik spotřebitel za úvěr zaplatí.

Jelikož se počítá s poplatky a úrokovou sazbou za celou dobu trvání úvěru a následně se náklady přepočítají na jeden rok, je procento RPSN vyšší u krátkodobých úvěrů a nižší procento je u úvěrů s delší dobou splatnosti.

Z obrázku číslo 3, který ukazuje dlouhodobý vývoj RPSN od roku 2008 do 2018, vyplývá, že krátkodobé úvěry (na spotřebu) jsou dražší než dlouhodobé (na koupi bytových nemovitostí).

Obrázek 2 - Vývoj RPSN pro úvěry na spotřebu a na koupi bytových nemovitostí

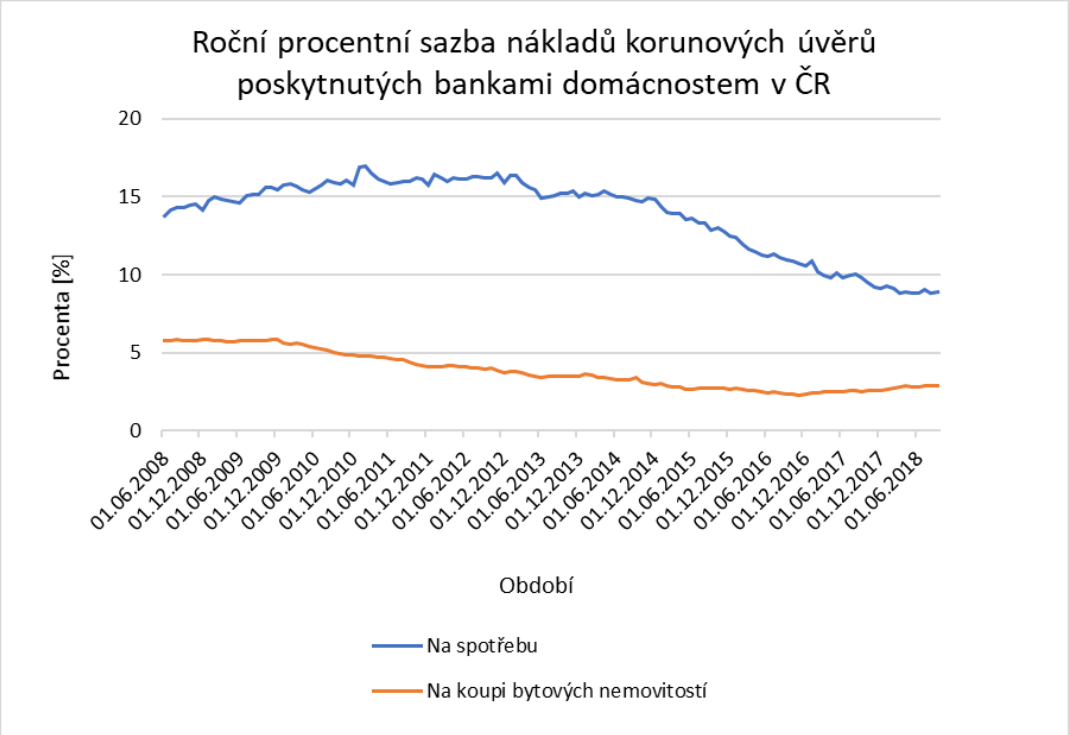

Zdroj: Vlastní zpracování podle údajů z databáze ČNB.

V zákoně o spotřebitelském úvěru je RPSN popsáno jako „celkové náklady spotřebitelského úvěru vyjádřené jako roční procento z celkové výše spotřebitelského

úvěru, které se počítá podle vzorce uvedeného v příloze č. 1 k tomuto zákonu.“ (§ 3 zákona č. 257/2016 Sb.)

Vzorec, kterým se vypočítá RPSN podle přílohy č. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, lze vidět na následujícím obrázku č. 3, kde:

- X je RPSN
- m je číslo posledního čerpání
- k je číslo čerpání
- C_k je částka čerpání k
- t_k je interval vyjádřený v letech a zlomcích roku mezi datem prvního čerpání a datem každého následného čerpání, proto $t_1 = 0$
- m′ je číslo poslední splátky jistiny nebo nákladů
- 1 je číslo splátky jistiny nebo nákladů
- D_l je výše splátky jistiny nebo nákladů
- s_l je interval vyjádřený v letech a zlomcích roku mezi datem prvního čerpání a datem každé splátky jistiny nebo nákladů

Obrázek 3 - Vzorec pro výpočet RPSN

$$\sum_{k=1}^{m} C_k(1+X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l(1+x)^{-s_l}$$

Zdroj: Vlastní zpracování, příloha č. 1 zákona č. 257/2016 Sb.

3.1.3 Dělení úvěrů

Úvěry mohou být klasifikovány podle několika kritérií do různých skupin. Jedním z kritérií je doba splatnosti, podle které se úvěry dělí na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Krátkodobé úvěry mají dobu splatnosti do jednoho roku včetně, střednědobé úvěry jsou splatné od jednoho roku do pěti let včetně a dlouhodobé úvěry jsou poskytovány na déle než pět let.

Dalším kritériem je měna, ve které je daný úvěr poskytován. Zde je důležité, že se úvěr i úroky musí splácet ve stejné měně, ve které byl poskytnut. V opačném případě má mít úvěrovaný rezervu na pokrytí kurzových výkyvů (Půlpánová, 2007, s. 294, 295).

Úvěry se dále dělí podle způsobů zajištění na zajištěné osobně, zajištěné věcně a nezajištěné. Osobně mohou být úvěry zajištěny například ručením třetí osoby. Věcné zajištění je možné prostřednictvím nemovitosti nebo cenných papírů.

Dalším důležitým dělením úvěrů, je dělení podle účelovosti na účelový a neúčelový. V případě účelového úvěru je úvěrové společnosti znám účel, za kterým je úvěr poskytován a je nutné doložit, že poskytnuté finanční prostředky byly opravdu využity pro tento účel. Naopak u neúčelového úvěru tento důvod není znám a klient nemusí bance tuto informaci dávat (Kalabis, 2012, s. 103-105).

3.1.3.1 Revolvingový úvěr

Nejčastěji jsou úvěry děleny na revolvingové a splátkové. Podstatným znakem revolvingového úvěru je automatické obnovování vztahu mezi bankovní společností a klientem po uplynutí stanovené doby, pokud jeden z účastníků vztah neukončí. Tento druh úvěru má tedy podobu opakovaného poskytování peněžních prostředků na základě jedné smlouvy. V rámci revolvingového úvěru banka poskytne určitou částku na úvěrový účet, která je postupně klientem čerpána a doplňována jeho splátkami (Půlpánová, 2007, s. 300).

3.1.3.2 Splátkový úvěr

Poskytnutí peněžních prostředků se provádí ve formě bezhotovostního převodu na účet. Obvykle je poskytován na účelový nákup zboží a služeb. Jeho splácení probíhá v pravidelných splátkách jistiny i úroku, zpravidla měsíčně. Bankovní splátkové úvěry mohou mít dvě formy - přímou a nepřímou. Přímá forma znamená, že dochází k přímému kontaktu mezi bankou a klientem. V nepřímé formě vstupuje do vztahu mezi bankou a klientem zprostředkující obchodník, který přijímá úvěrovou žádost od zákazníka (potenciálního klienta banky).

Banka prověřuje a vybírá obchodníka, který se angažuje následujícími způsoby:

- Prodejce přebírá záruku za splacení úvěru zákazníkem. Pokud dlužník nesplácí, prodejce odkupuje zůstatkovou hodnotu pohledávky a má povinnost vymáhat dluh.
- Prodejce pouze ověřuje formální náležitosti a obsah dokumentů, které předává bance. Riziko při nesplácení tedy nese banka, která sama vymáhá zbývající dlužnou částku.
- Prodejce je v případě nesplácení zavázán odebrat prodané zboží a bance uhradit hodnotu pohledávky (Půlpánová, 2007, s. 301).

3.2 Druhy úvěrů

V této kapitole budou popsány různé druhy úvěrů, které jsou v České republice nabízeny bankovními a nebankovními poskytovateli.

3.2.1 Spotřebitelský úvěr

Podle zákona o spotřebitelském úvěru je spotřebitelský úvěr definován jako „odložená platba, peněžitá zápůjčka, úvěr nebo obdobná finanční služba poskytovaná nebo zprostředkovaná spotřebiteli.“ (§ 2 zákona č. 257/2016 Sb.)

Spotřebitelský úvěr je produkt, který je určen výhradně fyzickým osobám, resp. domácnostem, a který slouží k pokrytí náročnějších spotřebních výdajů (Půlpánová, 2007, s. 299).

Jedná se o úvěr poskytovaný bankovními i nebankovními společnostmi fyzickým osobám k financování nepodnikatelských potřeb. Je tedy určen převážně k nákupu spotřebního zboží (např. elektronika), nebo k zaplacení služeb (např. dovolená).

Výše úrokové sazby je závislá na těchto okolnostech:

- typ úvěru - účelový úvěr má nižší úrokovou sazbu než úvěr neúčelový
- doba splatnosti úvěru - dlouhodobý úvěr má nižší úrokovou sazbu než krátkodobý

U bankovních spotřebitelských úvěrů se úroková sazba pohybuje okolo 10-15% p. a., zatímco u nebankovních úvěrů může tato sazba dosahovat výše až cca 25% p. a. (Kantnerová, 2016, s. 106).

3.2.1.1 Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru

Od 1. prosince 2016 je v účinnosti novelizovaný zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru. Tento zákon nově zahrnuje transpozice dvou evropských směrnic, a to:

- „Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 14. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010“
- „Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1125/2014 ze dne 19. září 2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se minimální peněžní částky pojištění

odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání nebo srovnatelné záruky pro zprostředkovatele úvěru.“ (§1 zákona č. 257/2016 Sb.)

Z těchto transpozic vyplývá, že v rámci Evropské unie a evropského hospodářského prostoru by měly existovat jednotné podmínky pro přístup k úvěrům a více se dbá na ochranu spotřebitele. Další novinkou je vytvoření jednotných podmínek pro všechny poskytovatele, což znamená, že nyní i nebankovní instituce musí projít licenčním procesem a dále na ně bude dohlížet Česká národní banka (https://www.cnb.cz, cit. online 12. 11. 2018).

Tento zákon prosazuje lepší postavení spotřebitelů a vyšší odpovědnost poskytovatelů úvěrů na finančním trhu. Zákon tedy přinesl různé změny, kterými jsou mimo jiné:

- rozšíření množství informací, které je poskytovatel povinen sdělovat spotřebiteli
- možnost spotřebitele splatit předčasně celý úvěr nebo část úvěru bez sankcí
- povinnost poskytovatele prověřit úvěruschopnost klienta před poskytnutím úvěru
- sankce za pozdní splácení nemohou být vyšší než 50% z výše úvěru, maximálně však mohou dosáhnout částky 200.000 Kč
- zvýšení nároku na odbornost poskytovatelů
- stanovení minimálního základního kapitálu pro poskytovatele na 20 mil. Kč
- zavedení kontroly nebankovních poskytovatelů Českou národní bankou (Kantnerová, 2016, s. 106, 107)

3.2.2 Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr má dlouhodobý charakter splatnosti a jeho splacení je jištěno zástavním právem k nemovitosti (Kalabis, 2012, s. 111).

Základním rysem hypotečního úvěru je, že musí být zajištěn zástavním právem k nemovitosti. Z toho vyplývá, že riziko u hypotečních úvěrů z pohledu poskytovatele je velice nízké. Protože kdyby klient nesplácel tento závazek, má poskytovatel právo na zastavenou nemovitost. To je tedy i jeden z důvodů proč je úroková sazba obvykle nižší než u jiných úvěrů.

Z hlediska účelu není hypoteční úvěr omezen, avšak v praxi se hypoteční úvěry poskytují k financování pořízení nemovitosti či bytových potřeb.

Úroková sazba může být po celou dobu pevně stanovená, nebo může být i pohyblivá v důsledku změn tržních úrokových sazeb. Častá bývá také kombinace předchozích způsobů, a to tím způsobem, že je dána pevná sazba několik počátečních let a poté je do konce splatnosti úvěru pohyblivá sazba. Po dobu fixované úrokové sazby není možné hypoteční úvěr zcela splatit bez sankce. Avšak u krátkodobých fixací na 3 nebo 5 let je výhoda v nízké úrokové sazbě (Revenda, 2014, s. 101, 102; Kociánová, 2012, s. 80).

Podle zákona o dluhopisech je vymezen hypoteční úvěr jako: „Úvěr, který je alespoň částečně zajištěn zástavním právem k nemovité věci, a to ode dne vzniku právních účinků zástavního práva. Pohledávku z hypotečního úvěru lze zapsat do rejstříku krycích aktiv teprve dnem, kdy se emitent krytých dluhopisů dozví o právních účincích vzniku zástavního práva k nemovité věci.“ (§ 28 zákona č. 190/2004 Sb.)

Hypoteční zástavní listy jsou dluhopisy emitované hypotečními bankami. Slouží poskytovatelům k financování hypotečních úvěrů. Naopak hodnota výnosu z HZL je kryta pohledávkami z hypotečních úvěrů (Kalabis, 2012, s. 111).

3.2.3 Leasingový úvěr

Leasingový úvěr umožňuje financovat koupi různých věcí. Nejčastěji je to osobní automobil nový i zánovní, dále motocykly, nákladní automobily, nebo také stroje či zařízení. Hlavním rozdílem oproti spotřebitelskému úvěru je fakt, že pořízená věc je majetkem leasingové společnosti, dokud není celý leasing splacen. Pak splacená věc může přejít do vlastnictví dlužníka, který měl tuto věc pouze půjčenou.

Důležitým pojmem u leasingu je pojem akontace. Je to první splátka, která je vyšší než následující splátky a může sloužit také jako ručení leasingu.

Leasingový koeficient ukazuje, kolikrát bude přeplacena pořizovací cena dané věci. Je to tedy poměr mezi celkovým nákladem za pronájem a pořizovací cenou věci. Do čitatele tedy spadá akontace, suma splátek, poplatky, zůstatková cena včetně daně z přidané hodnoty. Do jmenovatele patří cena předmětu včetně daně z přidané hodnoty (Janda, 2013, s. 75-77).

3.2.4 Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěr je krátkodobý úvěr, který je poskytovaný na běžném (kontokorentním) účtu a zůstatek na účtu může přecházet do debetu.

Čerpání úvěru probíhá prováděním plateb až do maximální dohodnuté výše debetu, která je určena úvěrovým rámcem. Banka může dovolit krátkodobé překročení rámce, což je případně spojeno s dodatečnými poplatky (Dvořák, 2005, s. 522).

Doba splatnosti u tohoto typu je krátkodobá, smlouva je zpravidla uzavírána na jeden rok. Dále je možné u dobrých klientů každý rok prolongovat, pak může mít úvěr středně až dlouhodobý charakter. Ve srovnání s jinými krátkodobými úvěry bývá úroková sazba vyšší (Revenda, 2014, s. 99).

3.2.5 Úvěr z kreditní katry

Úvěr z kreditní karty je poskytován prostřednictvím vydané kreditní karty, na které je stanoven úvěrový rámec, který určuje maximální výši čerpání. Peněžní prostředky z karty jsou k dispozici ihned ve formě výběru hotovosti z bankomatu, nebo častěji ve formě bezhotovostních transakcí. Není nutné opakovaně žádat o každou půjčku, protože úvěrový rámec má revolvingovou podobu. Splácení je nutné každý měsíc, a to určitou minimální část čerpaného úvěru. Úroková sazba je tedy většinou stanovena jako měsíční se zkratkou p.m. („per mensem“) (Kalabis, 2012, s. 116, 117).

Kreditní karta nabízí výhodu v podobě bezúročného období, ve kterém lze čerpat prostředky, aniž by se musel platit úrok. Nejčastěji se toto období pohybuje mezi 40 a 76 dny. Při nesplacení úvěru v bezúročném období jsou úrokové sazby velmi vysoké, a to až 20% p.a. Což při porovnání z hlediska úroků a RPSN posouvá výhodnost kreditních karet až za spotřebitelské a kontokorentní úvěry (Janda, 2013, s. 62, 63).

3.2.6 Konsolidace

Konsolidace úvěrů představuje převedení několika úvěrů, které mohou být poskytnuty od různých bank, na úvěr jediný. Většinou jsou konsolidovány spotřebitelské úvěry a úvěry z kreditní karty.

Princip spočívá v tom, že banka převezme závazky z předchozích úvěrů klienta a poskytnuté finanční prostředky využije k jejich zaplacení. Hlavním důvodem konsolidace z pohledu obchodních bank je získání nových klientů. Hlavními výhodami konsolidace pro klienta jsou:

- zjednodušení administrativy při monitorování jednotlivých úvěrů - například při sledování výše úvěru, počtu splátek nebo termínů splácení

- snížení nákladů - poplatky za vedení úvěrů nebo provádění plateb se sníží v důsledku přechodu na jedinou banku, která úvěr povede (Kalabis, 2012, s. 117)

3.2.7 Mikroúvěr

Muhammad Yunnus, vlastník bangladéšské banky, přišel s novým přístupem v poskytování úvěrů. Mikroúvěry jsou založeny na předpokladu, že zisk je možné realizovat i díky půjčování malých částek s nízkým úrokem. Tento koncept je založen také na důvěře mezi úvěrujícím a klientem, nejčastěji chudým. Klient si obvykle půjčí nízkou částku na nákup potřeb pro začátek podnikání, a jakmile dosáhne úspěchu, splatí alespoň část úvěru. Touto cestou je možné bojovat proti chudobě. Analogicky se chovají také některé evropské úvěrové instituce (Kalabis, 2012, s. 119).

V České republice poskytují mikroúvěry některé nebankovní společnosti. Příkladem může být mikroúvěr Kamali, nabízený společností Home credit a.s.

3.3 Úvěrový proces

V této kapitole budou popsány skutečnosti a činnosti související s úvěrovým procesem, tedy od prvního setkání s klientem, přes zkoumání jeho bonity a průběh samotného úvěru, až po ukončení úvěrového vztahu a případné řešení sporů.

Úvěrový proces je jedním z nejstarších bankovních rizik. V průběhu tohoto procesu se banka seznamuje s potenciálním klientem a zjišťuje o něm co nejvíce možných relevantních informací. Pro obchodní banku je důležité co nejmenší riziko při poskytování úvěru a o tom vypovídá bonita klienta neboli posouzení schopnosti splácet v budoucnu úvěr a dostát všem svým závazkům.

Mezi informace, které klient poskytne bance, patří například informace o měsíčním příjmu, zaměstnání či o jeho ostatních závazcích. Další informace banka získává ze svých interních záznamů v případě, že již klient u této banky byl, nebo také od jiných bank či úvěrových agentur (Černohorský, 2011, s. 157).

Obrázek 4 - Průběh úvěrového procesu

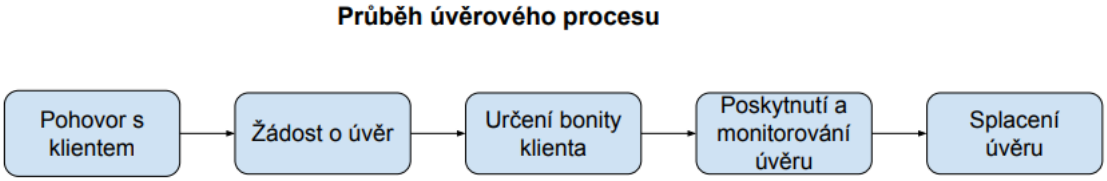

Zdroj: Vlastní zpracování, Černohorský, 2011, str. 157.

3.3.1 Rizika

Poskytování bankovních obchodů provází určitá rizika, která znamenají pro poskytovatele stupeň nejistoty. Cílem bank i nebankovních poskytovatelů je, stejně jako pro jiné druhy podnikání, realizovat zisk ze své činnosti. V bankovnictví je výnos spojen s rizikem přímo úměrně, což znamená, že čím vyšší je riziko, tím vyšší výnos může být očekáván. U rizik se měří jak velikost škody, tak její pravděpodobnost. V České republice se k měření rizik mohou využívat metodiky ČNB, nebo vlastní metody.

Rizika transakcí obchodních bank může být rozděleno na riziko systémové a riziko specifické.

Systémové riziko nelze ovlivnit, neboť stojí vně banky. Tato rizika souvisí s politickým a ekonomickým prostředím, které se vyskytuje v daném státě. Příkladem okolností v politickém prostředí může být politické uspořádání, legislativní omezení, regulační opatření, nebo mezinárodní politická situace a vztahy. Z ekonomického prostředí jsou těmito okolnostmi například stádium ekonomického cyklu, vývoj HDP, nebo celkové fungování trhu. Přestože toto riziko nelze ovlivnit, je žádoucí pro ochranu před ním sledovat politický a ekonomický vývoj daného státu.

Specifické riziko lze ovlivnit rozhodováním banky. Toto riziko souvisí přímo s klientem, pro kterého je transakce prováděna a způsob ochrany proti němu je tedy nutné řešit individuálně. Specifickým rizikům lze předcházet obezřetností a diverzifikací obchodů, případně také tvorbou rezerv. Specifická rizika se dále dělí následujícím způsobem:

- Záměrné riziko - je podstupováno dobrovolně s každým poskytnutým úvěrem.
- Čisté riziko - výsledek rizika je pouze negativní, ale lze mu předcházet, nebo proti němu uzavřít pojištění. Jedná se například o smrt dlužníka, poničení

zástavy požárem, trestnou činnost, politický převrat nebo občanskou válku v dané zemi (Kantnerová, 2016, s. 73, 74).

3.3.1.1 Úvěrové riziko

Banky jsou vystaveny při provádění operací různým druhům rizik - úvěrovému, kapitálovému, likvidnímu, tržnímu a provoznímu. Pro účely této práce bude popsáno pouze úvěrové riziko, které patří mezi nejvýznamnější rizika, které banky a nebankovní instituce podstupují. Vyplývá z neschopnosti nebo nevůle dlužníka splácet své úvěrové závazky. Příčiny rizika mohou být rozděleny na interní, které jsou přímo závislé na rozhodnutí banky, a externí, které se týkají vývoje ekonomiky a politické situace.

Z hlediska řízení jsou rozlišovány dvě složky úvěrového rizika. První složkou je tzv. riziko nesplnění závazku druhou stranou, které zahrnuje riziko zákazníka, země, transferu, nedostatečné diverzifikace aktiv a riziko úrokové sazby. Další složkou rizika je tzv. inherentní riziko produktu, které vyjadřuje ztrátu vzniklou nesplněním závazku klientem. Obsahuje riziko jistiny a úroků, riziko náhradního obchodu a riziko zajištění (Kantnerová, 2016, s. 75, 76).

3.3.2 Žádost o úvěr

Pro získání úvěru se musí klient nejdříve obrátit na příslušnou úvěrovou instituci s žádostí o úvěr. Žádost může být podána písemnou formou, která je v současnosti častější, nebo formou ústního jednání. V písemné žádosti by měl žadatel poskytnout následující základní údaje a informace:

- o své osobě a své finanční situaci
- o čerpaných úvěrech poskytnutých od jiných finančních institucí
- o požadovaném druhu úvěru, jeho částce a měně
- o způsobu splácení a zajištění úvěru
- o případném účelu úvěru

Po získání této žádosti si úvěrová instituce utváří obraz o možném klientovi. Na základě získaných informací se může rozhodovat, zda je potenciální klient vhodný, nebo zda není pro instituci přijatelný. Tyto informace pak slouží pro další úvěrové analýzy.

Po obdržení žádosti o úvěr zpracuje banka úvěrový návrh, který popisuje všechny transakce a specifika daného úvěru. Návrh obsahuje konečné rozhodnutí o podmínkách

úvěru, tedy o výši úvěru, způsobu a časovém horizontu čerpání úvěru a splácení úvěru i úroků (Kantnerová, 2016, s. 115, 116).

3.3.3 Bonita klienta

Úvěrové riziko lze minimalizovat zkoumáním a určením bonity (úvěruschopnosti) klienta, která vyjadřuje stupeň rizikovosti úvěrového obchodu. Tato analýza je prováděna podle metodického postupu na základě předložených podkladů, které klient dodal v žádosti o úvěr. Cílem úvěrové analýzy je tedy posouzení schopnosti klienta splácet v budoucnu poskytnutý úvěr a dostát svým závazkům vůči bance.

Správné posouzení bonity klienta a rozhodnutí o poskytnutí či neposkytnutí úvěru může vyústit ve dvě možné skutečnosti:

- Poskytnutí úvěru přinese bance zisk v případě, že je klient solventní.
- Neposkytnutí úvěru zamezí ztrátě v případě, že klient nebude schopen splácet (Černohorský, 2011, s. 158).

Bonitu ovlivňují následující faktory:

- osobní údaje - věk, pohlaví, úroveň vzdělání, zaměstnání, rodinný stav, počet dětí;
- trvalé příjmy;
- výdaje pravidelné - nájem, pojištění, závazky z jiných úvěrů včetně leasingu či kontokorentu

V případě nedosažení dostatečné bonity zde pro žadatele existují alternativy. Jednou z možností je nalezení ručitele, po kterém bude vyžadováno splacení úvěru v případě, kdy dlužník tento úvěr splatit nezvládne. Druhou možností je nalezení spolužadatele, který vystupuje jako spoludlužník (https://www.finance.cz, cit. online 13. 11.2018).

3.3.4 Smlouva o úvěru

Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje k poskytnutí peněžních prostředků úvěrovanému k jeho prospěchu na základě jeho žádosti. Úvěrovaný se zavazuje peněžní prostředky úvěrujícímu vrátit včetně zaplacení úroků. Peněžní prostředky i úroky musí vrátit v měně, ve které byly poskytnuty (§2395 - §2396 zákona č. 89/2012 Sb.).

Smlouvu uzavírají dvě smluvní strany - úvěrová instituce jako věřitel a klient jako dlužník. Mezi základní náležitosti smlouvy patří:

- určení smluvních stran - banka či nebankovní instituce a klient

- výše úvěru a měna, ve které je poskytován
- lhůta čerpání úvěru, výpovědní lhůta
- účel úvěru, pokud je úvěr poskytován jako účelový
- stanovení úrokové sazby - její výše a periodicita
- způsob splácení
- doba splatnosti
- zajištění úvěru

Smlouva o úvěru může zaniknout na základě několika skutečností. Může dojít ke splacení úvěru v řádném termínu i s úroky. Dále může smlouva zaniknout dohodou mezi bankou a klientem, odstoupením od smlouvy, nebo výpovědí jedné ze stran (Dvořák, 2005, s. 513-517).

3.3.5 Čerpání úvěru

Úvěrovaný má na základě smlouvy o úvěru základní právo čerpat úvěr. K tomuto právu se pojí povinnost opačné strany, tedy úvěrujícího, úvěr poskytnout. I přesto, že čerpání úvěru je právem úvěrovaného, nikoliv jeho povinností, může být ve smlouvě stanovena kompenzace úvěrujícímu za nevyčerpaný úvěr.

Čerpání úvěru může probíhat najednou v celku nebo postupně po určitých částech. Úvěrovaný může čerpat pouze částku, kterou ještě nevyčerpal. Výjimkou jsou kontokorentní úvěry, revolvingové úvěry a úvěry z kreditních karet, kde může být čerpána jakákoliv částka stanovená úvěrovým rámcem a doba čerpání a doba splácení zde nejsou odděleny.

Lhůta čerpání úvěru není běžnou náležitostí smlouvy, proto ve smlouvě nemusí být dohodnuta. V tomto případě stanovuje zákon, že právo na čerpání úvěru trvá, dokud trvá závazek ze smlouvy (Liška, 2014, s. 130, 131).

3.3.6 Splácení úvěru

Důležitou náležitostí smlouvy o úvěru je povinnost úvěrovaného vrátit úvěrujícímu veškeré poskytnuté peněžní prostředky. Způsob vracení probíhá v hotovosti nebo bezhotovostním převodem, podle určení ve smlouvě (Liška, 2014, s. 132).

Banky sestavují pro klienty umořovací plány, ve kterých stanovují výše splátek úvěru a úroků z časového hlediska. Slouží k přehledu o výši plateb úroků, úmoru a anuit

v průběhu celé doby splácení, k odlišení úroku a úmoru a ke zjištění zbývajícího stavu nesplaceného úvěru. Plány mohou být odlišeny způsobem úročení nebo obdobími splátek.

Umořovací plány obsahují následující údaje:

- výši splátky
- výši úroku
- výši úmoru (výše splátky + výše úroku)
- zůstatkovou částku po odečtení úmoru

Existují různé způsoby umořování (splácení) úvěrů. Hlavní způsoby lze popsat v následujících skupinách:

- Splatnost úvěru je realizována za určitou dobu najednou včetně úroků. Tento typ splácení se používá nejčastěji u krátkodobých úvěrů.
- Platí se pouze úroky ve stanovených lhůtách, zatímco zapůjčený úvěr se splatí až na závěr po výpovědi při dodržení výpovědní lhůty.
- Úvěr je splácen pravidelnými platbami již od počátku. V tomto případě jsou možné tři alternativy:
    - platby s konstantní anuitou
    - platby s konstantním úmorem
    - platby s rostoucí anuitou (Radová, 2013, s. 138, 139).

3.3.6.1 Splácení v pravidelných platbách

Tento druh splácení je nejčastějším ze způsobů splácení. Splátkami se rozumí pravidelné platby, kterými úvěrovaný hradí úvěrujícímu svůj závazek. Díky pravidelným splátkám, rozloženým v čase, je úvěrovaný schopen úvěr uhradit.

Splátky mohou mít po dobu splácení pevnou výši, nebo mohou mít charakter anuity. Anuita je pevná splátka složená ze splátky jistiny a splátky úroků, jejichž poměr se v průběhu mění tak, aby anuita byla stále stejná. Splácení může také probíhat progresivním způsobem, kdy se výše splátky v průběhu času zvyšuje, nebo degresivním způsobem, kdy se naopak výše splátky snižuje (Liška, 2014, s. 132, 133).

3.3.6.2 Předčasné splacení

Zákon dává úvěrovanému možnost splatit úvěr předčasně, tedy před sjednanou dobou splatnosti úvěru. Existuje možnost splatit celou výši poskytnutého úvěru, nebo pouze jeho část. Tento způsob se označuje jako mimořádná splátka.

Pokud dojde k předčasnému splacení úvěru, musí dojít také k finanční kompenzaci úvěrujícího, obvykle ve formě poplatku. Jedná se o kompenzování nákladů, které úvěrujícímu v tomto důsledku vzniknou, a výnosů, jež by plynuly z plateb za úroky. V případě předčasného splacení části úvěru dochází ke zkrácení doby splatnosti při stejně vysokých splátkách nebo ke snížení splátek při původní době splatnosti (Liška, 2014, s. 133).

3.3.7 Zajištění úvěru

Banky provádí různá opatření, aby minimalizovali riziko spojené se splácením úvěru včetně úroků. Mezi nejdůležitější nástroje zajištění patří prověření bonity klienta, limit pro výši úvěru pro jednotlivé klienty, kontrola úvěrového subjektu a úvěrové zajištění.

Úvěrové zajištění může mít tyto čtyři formy:

a) Klasické zajišťovací instrumenty - v případě dlužníkovy neschopnosti splácet získá banka nárok na určité plnění, ze kterého uhradí svoji pohledávku. Mohou mít osobní (bance ručí třetí osoba) nebo věcnou (banka má právo na majetkové hodnoty dlužníka) povahu.
b) Dodatečné ochranné smlouvy - doplňují zajišťovací instrumenty. Zvyšují možnost banky kontrolovat dlužníky a tím pádem i pravděpodobnost, že dlužník dostojí svých závazků vůči bance.
c) Úvěrové pojištění - banka může při splnění smluvních podmínek získat nárok na pojistné plnění a tím uspokojit pohledávku z úvěru.
d) Úvěrové deriváty - banka přesouvá úvěrové riziko na jiný subjekt. Od partnera v derivátovém obchodě dostane banka určitou částku, která kryje nesplacený úvěr (Dvořák, 2005, s. 461, 462).

3.3.8 Finanční arbitr

Finanční arbitr je orgán rozhodující spory, které spadají do pravomoci soudů v zákonem stanovených oblastech mezi určenými osobami. V České republice je finanční arbitr a jeho zástupce jmenován vládou na návrh ministerstva financí na období pěti let. Organizační a technické činnosti plní Kancelář finančního arbitra, což je organizační složka státu a účetní jednotka, jejíž rozpočet je součástí rozpočtu ministerstva financí. Činnost a postavení finančního arbitra je stanovena zákonem č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi.

Finanční arbitr rozhoduje spor mezi spotřebitelem a věřitelem při poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru. Finanční arbitr bojuje především za smírné vyřešení sporu. Řízení se zahajuje na žádost navrhovatele, což je v tomto případě spotřebitel spotřebitelského úvěru. Navrhovatel musí označit důkazy nebo důkazní prostředky, ale není povinen nést důkazní břemeno. Finanční arbitr aktivně vyhledává důkazy a při rozhodování vychází ze skutkového stavu věci.

Finanční arbitr vynese své rozhodnutí nálezem, který obsahuje výrok a jeho zdůvodnění a poučení o námitkách, které mohou podat obě strany (Liška, 2014, s. 51-53).

3.4 Poskytovatelé úvěrů v České republice

V této kapitole budou stručně vyjmenováni poskytovatelé úvěrů v České republice. Podrobněji popsány budou obchodní banky, které jsou nejrozšířenějšími poskytovateli, a jejich funkce, dále nebankovní instituce, na které se tato práce zaměřuje, a specifika jejich činnosti. Dále bude opodstatněna kontrolní činnost ČNB.

Oprávnění poskytovat spotřebitelské úvěry za podmínek stanovených zákonem mají tyto podnikatelské subjekty:

- banka, zahraniční banka, zahraniční finanční instituce
- spořitelní a úvěrní družstvo
- platební instituce, zahraniční platební instituce
- poskytovatel platebních služeb malého rozsahu
- instituce elektronických peněz, zahraniční instituce elektronických peněz
- vydavatel elektronických peněz malého rozsahu
- nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru (§ 7 zákona č. 257/2016 Sb.)

Poskytovatelé úvěrů se vyskytují na finančním trhu, který je charakterizován skutečností, že momentální finanční rozhodnutí je učiněno v současnosti a výnos z tohoto rozhodnutí se projeví až v budoucnu. Komerční banky a nebankovní instituce tedy poskytují úvěry a očekávají za to v budoucnu splacení jistiny a příjem (Mayo, 2015, str. 31, 32).

3.4.1 Banky

Na trhu působí určitý počet bank, který tvoří bankovní systém. V České republice existuje dvoustupňový bankovní systém, kde první stupeň tvoří centrální banka a druhý stupeň je zastoupen určitým počtem komerčních bank. Banky se často řadí velikostně

podle bilanční sumy na velké, střední, malé banky, pobočky zahraničních bank a stavební spořitelny (Dvořák, 2005, s. 122).

Banka je ekonomický subjekt, který nakupuje peníze formou vkladů a dále je investuje ve formě půjček, čili vystupuje jako věřitel. Je to tedy zprostředkovatel, který umožňuje pohyb volných finančních prostředků mezi ekonomickými subjekty. Podstatou banky je tedy přerozdělování dočasně volných financí od přebytkových subjektů k financování deficitních subjektů, které mají momentální nedostatek finančních prostředků. Podle funkční definice banky je toto nakupování peněz ve formě vkladů a prodávání peněž ve formě úvěrů její hlavní funkcí. Tento děj můžeme vidět na obrázku č. 5, kde šipky znázorňují přesun finančních prostředků.

Obrázek 5 - Zprostředkovatelská funkce banky

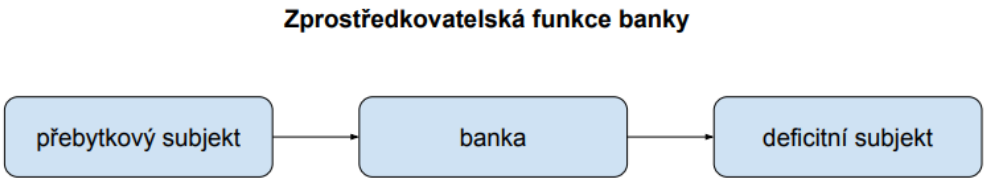

Zdroj: Vlastní zpracování, Černohorský, 2011, str. 198.

Z legislativního hlediska je banka právnická osoba se sídlem v ČR, založená jako akciová společnost, která přijímá vklady od veřejnosti, poskytuje úvěry a má bankovní licenci. Tyto licence uděluje a na obchodní banky dohlíží centrální banka, která se v České republice nazývá Česká národní banka (Černohorský, 2011, s. 197).

V prvním čtvrtletí roku 2011 působilo v České republice celkem 41 bankovních subjektů, z toho bylo 17 bank, 19 poboček zahraničních bank a pět stavebních spořitelen. Vysoký podíl na českém trhu má skupina čtyř univerzálních bank, jejíž podíl na aktivech v bankovním sektoru dosahoval v roce 2011 59%. Tyto čtyři banky jsou: Česká spořitelna, a.s., Československá obchodní banka, a.s., Komerční banka, a.s. a Unicredit, a.s. (Revenda, 2014, s. 89).

3.4.2 Nebankovní poskytovatelé

Nebankovní poskytovatelé bývají společností vnímáni jako určitý druh lichvářství díky minulosti, ve které ještě nemuseli mít licenci a nebyli pod dohledem ČNB. To se

ovšem změnilo v roce 2016 s novelou zákona, jehož principy budou popsány v této kapitole.

Podle zákona o spotřebitelském úvěru je nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru definován jako „Právnická osoba, která je oprávněna poskytovat spotřebitelský úvěr na základě oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, které jí udělila Česká národní banka.“ (§ 9 zákona č. 257/2016 Sb.).

Po novele zákona byly nebankovní společnosti, pokud chtěly pokračovat ve své činnosti, povinny zažádat ČNB o udělení licence. Žádost k 1. březnu 2017 podalo celkem 108 subjektů. ČNB rozhodla k 30. květnu 2017 pravomocně i nepravomocně o žadatelích způsobem, který lze vidět v tabulce č. 1.

Nebankovní poskytovatelé, kteří získali požadované oprávnění, tím doložili, že splňují podmínky stanovené zákonem a seznam těchto poskytovatelů je dostupný v registru ČNB. Subjekty, které nepodaly žádost nebo nezískaly oprávnění, nemohou poskytovat nové úvěry, ale mohou spravovat úvěry poskytnuté v minulosti (www.cnb.cz, cit. online 30. 1. 2019).

Tabulka 1 - Rozhodnutí o žádostech o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelských úvěrů

Rozhodnutí	Povoleno	Zamítnuto	Zastaveno		
			Nedostatky žádosti	Nezaplacení poplatku	Zpětvzetí
Pravomocné	84	2	5	2	13
Nepravomocné	-	4	1	-	-

Zdroj: Vlastní zpracování podle www.cnb.cz (cit. online 30. 1. 2019).

3.4.2.1 Oprávnění k činnosti

ČNB udělí žadateli oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele, pokud splní následující podmínky:

- je akciovou společností, evropskou společností, nebo společností s ručením omezeným
- má sídlo na území České republiky
- je důvěryhodný (tuto podmínku musí splňovat také ovládající osoba žadatele)
- je odborně způsobilý
- má zřízenou dozorčí radu

- má počáteční kapitál stanovený zákonem
- splňuje požadavky dané § 15 na výkon činnosti
- jeho plán obchodní činnosti je podložen reálnými ekonomickými propočty
- pravidla pro jednání se zájemci o úvěr splňují požadavky stanovené zákonem
- má průhledný a nezávadný původ finančních prostředků (tuto podmínku musí splňovat také ovládající osoba žadatele)
- údaje uvedené v žádosti umožní identifikovat žadatele v základním registru (§ 10 zákona č. 257/2016 Sb.)

Žadatel může podat žádost o povolení oprávnění k činnosti pouze elektronicky. Česká národní banka rozhodne o žádosti o udělení oprávnění k činnosti do čtyř měsíců od zahájení řízení. Pokud ČNB žádosti nevyhoví, žádost se zamítá. Je-li žádosti vyhověno, je nebankovní poskytovatel zapsán do registru osob oprávněných v oblasti spotřebitelského úvěru. Toto oprávnění trvá pět kalendářních roků, následujících po kalendářním roce, v němž byl poskytovatel zapsán do registru. Dále se oprávnění prodlužuje vždy o dalších 60 měsíců zaplacením správního poplatku (§ 11, 12 zákona č. 257/2016 Sb.).

Oprávnění k činnosti zaniká odnětím, oznámením o ukončení činnosti, zánikem právnické osoby, nebo uplynutím doby trvání oprávnění. Oznámení o ukončení činnosti se podává elektronicky a musí obsahovat náležitosti stanovené právním předpisem (§ 13 zákona č. 257/2016 Sb.).

3.4.2.2 Kapitál

Zákon požaduje u nebankovních poskytovatelů počáteční kapitál ve výši alespoň 20.000.000 Kč. Dále musí být průběžně udržován kapitál ve výši alespoň 5% objemu poskytnutých a zároveň nesplacených úvěrů vykázaných ke konci kalendářního roku. Kapitál zároveň nesmí klesnout níže, než je hodnota minimální výše počátečního kapitálu.

Nebankovní poskytovatel je povinen předkládat do 31. března každého roku výkazy činnosti, které zahrnují rozvahu, výkaz zisků a ztrát, objem poskytnutých spotřebitelských úvěrů v předešlém kalendářním roce a objem pohledávek se splatností delší než tři měsíce vyplývajících z poskytnutých úvěrů (§ 14 zákona č. 257/2016 Sb.).

3.4.2.3 Požadavky na výkon činnosti

Nebankovní poskytovatel je povinen zavést a dodržovat pravidla a postupy, které jsou vhodné pro řádné poskytování spotřebitelských úvěrů. Tato pravidla jsou nutná k boji

proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Nebankovní poskytovatel musí zavedené postupy a pravidla průběžně ověřovat a hodnotit jejich přiměřenost a účinnost.

Uvedené postupy a pravidla zahrnují:

- řádné účetní a administrativní postupy
- posuzování úvěruschopnosti spotřebitele
- pravidla pro odměňování svých pracovníků
- pravidla pro přijetí a ocenění předmětu zajištění úvěru na bydlení
- průběžnou kontrolu dodržování povinností nebankovního poskytovatele plynoucích ze zákona
- vyřizování reklamací a stížností klientů
- jednání s klienty, kteří jsou v prodlení se splácením
- vymáhání pohledávek
- vnitřní a vnější komunikace
- bezpečnostní opatření pro zpracování a evidování informací
- kontrola zprostředkovatelů úvěru se zaměřením na kontrolu dodržování pravidel (§ 15 zákona č. 257/2016 Sb.)

3.5 Dohled

ČNB vykonává dohled nad bankami a nebankovními poskytovateli a provádí bankovní regulaci podle české legislativy. Bankovní regulací se rozumí stanovení pravidel podnikání v oblasti bankovnictví a bankovním dohledem se poté provádí kontrola dodržování těchto pravidel (Dvořák, 2005, s. 151).

Dohled je realizován dvěma způsoby. Jedním z nich je monitorování na dálku, kdy dochází k prověřování pravidelných údajů a výkazů. U tohoto způsobu však nemusí být všechny údaje správné a úplné, čímž se může obraz o skutečnosti zkreslit. V případě podvodů nebo nedodržení pravidel nedojde ke včasnému upozornění, proto se tento způsob používá pouze jako orientační.

Druhý způsob dohledu se realizuje na místě, kde lze získat podrobný přehled o situaci instituce. Posuzuje se kvalita zajištění úvěrů, úroveň řízení rizik, informační toky, organizační struktura, apod. Nevýhodou jsou zde vysoké náklady a případně také nedostatek kvalifikovaných pracovníků (Revenda, 2014, s. 260, 261).

3.5.1 Česká národní banka

ČNB je centrální bankou České republiky. V bankovním systému je postavena nad obchodní banky. Základním posláním centrální banky je péče o vnitřní i vnější měnovou stabilitu a makroekonomickou stabilitu. Za hlavní funkce centrální banky jsou považovány následující činnosti a skutečnosti:

- emise oběživa - vydává bankovky a mince do oběhu
- je bankou pro ostatní banky - poskytuje komerčním bankám depozitně-úvěrové obchody, zásobuje komerční banky oběživem, vede jejich účty a poskytuje provádění mezibankovních platebních styků
- vykonávání měnové politiky - ovlivňuje množství peněz v oběhu, úrokové sazby, případně měnový kurz
- je bankou státu - vykonává bankovní služby pro vládu státu
- regulace a dohled
- statistická činnost (Dvořák, 2005, s. 143-151)

V oblasti regulace a dohledu na obchodní banky má ČNB tyto práva a povinnosti:

- „vydává bankovní licence;
- vydává opatření a vyhlášky definující pravidla obezřetného podnikání bank;
- monitoruje činnost bank, poboček zahraničních bank a družstevních záložen;
- ukládá opatření k nápravě a sankce za zjištěné nedostatky v činnosti bank;
- rozhoduje o zavedení nucené správy a odnětí bankovní licence.“ (Černohorský, 2011, s. 224)

3.6 Úvěrové registry

Banky a nebankovní instituce používají informace o potenciálních klientech z úvěrových registrů. Úvěrový registr je databáze fyzických i právnických osob, které jsou spojeny s poskytnutými úvěry. Registry vznikly za účelem poskytování údajů o klientech, na základě kterých se úvěrové společnosti rozhodují o bonitě klienta a o případném poskytnutí či neposkytnutí úvěru. Díky úvěrovým registrům dochází k urychlení procesu posuzování žádostí o úvěr, což uděluje také výhody klientům v podobě snižování úrokových sazeb.

Úvěrové registry mohou být členěny podle několika hledisek. Existují negativní registry, kde jsou evidováni pouze klienti se špatnou morálkou ve splácení úvěrů. A naopak pozitivní, které poskytují pozitivní i negativní informace o všech klientech, kterým byl poskytnut nějaký úvěr. Informace z úvěrových registrů zahrnují identifikační údaje o klientech, údaje o jejich bonitě a úvěrovou historii klientů.

V České republice působí čtyři úvěrové registry: Centrální registr úvěrů ČNB, Bankovní registr klientských informací (BRKI), Nebankovní registr klientských informací (NRKI), Sdružení na ochranu leasingu a úvěru spotřebitelům (Solus), (Kalabis, 2012, s. 124).

3.6.1 Centrální registr úvěrů ČNB

Centrální registr úvěrů je vedený Českou národní bankou a je definován zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách. ČNB vytváří informační databázi o fyzických i právnických osobách, pokud jsou dlužníky. Informace v registru zahrnují údaje o bankovních spojeních, identifikačních údajích a dalších záležitostech vypovídajících o bonitě a důvěryhodnosti klientů (Kalabis, 2012, s. 125).

Přístup k této databázi mají, podle vyhlášky ČNB o podmínkách přístupu k informacím v informační databázi České národní banky - Centrální registr úvěrů, banky včetně jejich poboček v zahraničí a pobočky zahraničních bank, působící na území České republiky, a další osoby stanovené zvláštním zákonem (§ 2 vyhlášky č. 164/2002 Sb.).

Uživatelé Centrálního registru úvěrů mají přístup k celkovému úvěrovému zatížení klientů, což je souhrn závazků každého klienta vůči bankovním subjektům v České republice. Dále mají přístup do celkové databáze informací poskytnutých do registru, kde jsou k dispozici všechny údaje, které tam uživatelé registru vložili. Dostupné jsou i informace o aktuálním stavu a o historii záznamů (Kalabis, 2012, s. 126).

3.6.2 Bankovní a nebankovní registr klientských informací

Provozovatelem Bankovního i Nebankovního registru klientských informací je společnost Czech Credit Bureau. Tyto registry jsou oddělené, ale mohou mezi sebou vyměňovat informace. Informační databáze bankovního registru obsahuje pozitivní i negativní záznamy o bonitě, důvěryhodnosti a platební morálce klientů. BRKI konkrétně poskytuje informace:

- o úvěrových operacích

- o historii za poslední čtyři roky
- o typu a fázi úvěru
- o výši úvěru a výši měsíční splátky
- o datech poskytnutí a splacení úvěru
- o formě ručení úvěru

Tyto údaje jsou aktualizovány obchodními bankami. Údaje mohou být čerpány pouze těmi subjekty, které tam informace poskytují (Kalabis, 2012, s. 127, 128).

3.6.3 Registr Solus

Solus neboli Sdružení na ochranu leasingu a úvěru spotřebitelům bylo založeno v roce 1999 a jeho členy jsou bankovní i nebankovní instituce. Sdružení nevzniklo za účelem tvorby zisku, ale za účelem spolupráce a vzájemné pomoci. Došlo k vytvoření společné databáze subjektů, které neplní svoje závazky vůči členům sdružení. Tato databáze je tedy určena pouze pro potřeby členů sdružení (Kalabis, 2012, s. 128).

4 Vlastní práce

Praktická část bakalářské práce se bude skládat ze čtyř kapitol. V první kapitole práce budou popsány jednotlivé vybrané nebankovní společnosti působící v České republice a budou stručně popsány úvěrové produkty, které jsou jimi nabízeny. Ve druhé kapitole proběhne stanovení kritérií, která poslouží ke komparaci vybraných variant, ke které dojde ve třetí kapitole. V poslední kapitole bude vybrán optimální produkt pro modelového spotřebitele.

4.1 Představení vybraných nebankovních společností

Za zástupce nebankovních institucí pro účely porovnání v rámci této práce bylo vybráno pět společností, které působí na českém finančním trhu. Těmito společnostmi jsou konkrétně: Home Credit a.s., Provident Financial s.r.o., COFIDIS s.r.o., ESSOX s.r.o. a PROFI CREDIT Czech a.s. Jako speciální zástupce, který nabízí pouze úvěry na nízké částky, byla vybrána společnost Zaplo Finance s.r.o., která však nebude součástí hlavního porovnání z důvodu neporovnatelnosti s produkty ostatních vybraných společností působících na nebankovním úvěrovém trhu, bude však ohodnocena samostatně v závěru práce.

Všechny tyto společnosti byly prověřeny v registru nebankovních institucí provozovaném Českou národní bankou a mají tedy požadovanou licenci k poskytování nebankovních spotřebitelských úvěrů. V následujících podkapitolách budou tyto společnosti a jimi nabízené úvěrové produkty stručně popsány.

4.1.1 Home Credit a.s.

Home Credit a.s. (dále „Home Credit“) je úvěrová společnost, která byla založena v České republice v roce 1997. Je součástí skupiny Home Credit, která je jedním z největších poskytovatelů spotřebitelského financování ve střední a východní Evropě. Od roku 2005 je také součástí investiční skupiny PPF Group. V roce 2017 získala společnost licenci nebankovního poskytovatele úvěrů od ČNB.

Produkty

Home Credit nabízí tyto produkty:

- půjčka
- nákup na splátky

- konsolidace
- financování auta
- kreditní karta

Tyto produkty se dále dělí podle účelovosti. Hotovostní a revolvingový úvěr je společností poskytován neúčelně, tedy bez nutnosti udání účelu půjčky. Nákup na splátky je poskytován pouze za účelem financování zboží a financování auta je úvěr, který je poskytován pouze za účelem financování nákupu automobilu.

Speciálním produktem, který Home Credit nabízí, je mikroúvěr s názvem Kamali.

Sjednání úvěru

Úvěry od společnosti Home Credit lze sjednat několika způsoby - po telefonu, online, v kamenné prodejně. Pokud chce klient sjednat úvěr po telefonu nebo online přes webové stránky, musí podepsat smlouvu prostřednictvím SMS kódu ve webové aplikaci, nebo mu bude poslána k podpisu e-mailem, nebo v papírové podobě. Smlouvu v kamenné prodejně lze jednoduše sjednat a podepsat při nákupu. V následující tabulce je znázorněno, jakým způsobem je možné sjednat jednotlivé úvěrové produkty:

Tabulka 2 - Způsob sjednání úvěru u společnosti Home Credit

	Hotovostní úvěr	Nákup na splátky	Konsolidace	Revolvingový úvěr	Financování auta
Telefonicky	x		x	x	
Online	x	x		x	
V kamenné prodejně		x			x

Zdroj: Vlastní zpracování podle www.homecredit.cz.

Posouzení úvěruschopnosti klienta

Pro účel ověření totožnosti klienta může společnost vyžadovat následující doklady totožnosti: občanský průkaz, cestovní pas, rodný list, řidičský průkaz, průkaz pojištěnce. Při posuzování bonity může společnost využít informace z úvěrových registrů SOLUS a Nebankovního registru klientských informací. Pro posouzení bonity vyžaduje společnost od žadatele o úvěr tyto doklady:

- potvrzení o výši příjmu ze zaměstnání, výsluhy, renty, příjmu z pronájmu
- pracovní smlouvu nebo smlouvu obdobného charakteru
- výplatní pásky, důchodový výměr
- výpisy z bankovního účtu vedeného na klientovo jméno, nebo na jméno manžela/manželky za poslední 3 měsíce

4.1.2 Provident Financial s.r.o.

Na českém trhu byla společnost Provident Financial s.r.o. (dále „Provident“) založena v roce 1997. Je součástí mezinárodní skupiny International Personal Finance (IPF), která byla založena v roce 1880 ve Velké Británii, kde má nyní centrálu. Nyní IPF působí v 11 zemích po celém světě. Provident nabízí bezúčelové půjčky, bez nutnosti ručení a bez skrytých poplatků.

Produkty

Společnost Provident nabízí následující produkty:

- Půjčka Provident START
- Zelená půjčka v hotovosti
- Modrá půjčka na účet

Úvěrový proces

Žádost o úvěr lze vyplnit prostřednictvím online formuláře na webových stránkách nebo telefonicky na bezplatné lince. Dále je žadatel povinen předložit potřebné dokumenty a poté může dojít ke schválení žádosti o úvěr. Poté proběhne vyplacení půjčky v hotovosti při podpisu smlouvy. Úvěr může být splácen hotově i bezhotovostním převodem na účet. Doklady potřebné k posouzení bonity žadatele jsou následující:

- občanský průkaz nebo povolení k trvalému pobytu na území ČR nebo cestovní pas
- doklad o trvalém příjmu (například výplatní pásky, výpis z účtu, daňové přiznání
- doklad o adrese bydliště (pouze v případě hotovostních půjček)

4.1.3 COFIDIS s.r.o.

COFIDIS s.r.o. (dále „Cofidis“) je nebankovní mezinárodní společnost poskytující různé typy spotřebitelských úvěrů. Společnost Cofidis a.s., mateřská společnost Cofidis působícího v ČR, byla založena ve Francii roku 1982. V České republice působí společnost od roku 2004 a licenci nebankovního poskytovatele od ČNB získala v roce 2018.

Produkty

Produkty, které Cofidis nabízí, jsou následující:

- Partnerská půjčka
- Půjčka pro jednotlivce
- Novomanželská půjčka

- Půjčka v hotovosti
- Partnerská konsolidace
- Konsolidace pro jednotlivce
- Nákup na splátky
- Karta Cofidis

Úvěrový proces

Pro získání úvěru je nezbytné splňovat určité podmínky, mezi které patří: české nebo slovenské občanství a trvalý pobyt na území ČR, věk alespoň 18 let, doložitelný příjem, vlastní bankovní účet, platný telefonický kontakt a žádný negativní zápis v registrech dlužníků.

Žadatel na internetových stránkách společnosti zvolí parametry úvěru a vyplní online žádost. Poté je společností ověřen v registru Solus a jeho bonita je ohodnocena scoringem. Pokud je žádost schválena, dochází k podpisu smlouvy a k vyplacení peněžní částky klientovi.

4.1.4 ESSOX s.r.o.

Společnost ESSOX s.r.o. (dále „Essox“) je nebankovním poskytovatelem spotřebitelských úvěrů v ČR od roku 1993. Od roku 2003 je součástí skupin Komerční banka a Société Générale, kterými je vlastněna.

Produkty

Společnost Essox nabízí tyto produkty pro spotřebitele:

- Úvěr na auto
- Nákup na splátky
- Bezpečná půjčka
- Kreditní karty
- Značkové financování aut

Úvěrový proces

Při posuzování bonity klienta jsou využívány informace z registrů Solus, BRKI a NRKI. Dále také společnost používá interní stanovená pravidla. Essox požaduje po žadatelích pro účel zjišťování schopnosti splácet závazky předložit:

- občanský průkaz nebo doklad o pobytu u cizinců a druhý doklad totožnosti
- doložení výše příjmů (vyplnění formuláře, výpis z účtu, výplatní pásky, apod.)

- prohlášení o výši příjmů domácnosti
- doložení výše výdajů (na bydlení, hypotéku, jiné úvěry)
- doložení osobních skutečností (rodinný stav, kontaktní údaje, informace o zaměstnání, apod.)

Na základě těchto dokladů a informací je každá žádost hodnocena individuálně. V případě, kdy společnost zjistí, že by klient nebyl schopen splácet, žádost zamítá, v opačném případě žádost schvaluje. Essox nabízí k úvěrům také různá pojištění, např. proti neschopnosti splácet.

4.1.5 PROFI CREDIT Czech a.s.

Společnost PROFI CREDIT Czech a.s. (dále „Profi Credit“) je nebankovním poskytovatelem úvěrových služeb pro fyzické osoby i pro podnikatele. Je součástí finanční skupiny Profireal Group, která působí také ve střední a východní Evropě a v jihovýchodní Asii. Na trhu v České republice působí společnost od roku 1994.

Profi Credit nabízí pro fyzické osoby pouze jeden úvěrový produkt, a to Osobní půjčku.

Úvěrový proces

Společnost vyžaduje před poskytnutím úvěru doložit od žadatele občanský průkaz, výplatní pásku nebo bankovní výpis z běžného účtu za uplynulé období, potvrzení o vlastnictví bankovního úču a potvrzení o výši příjmu. Žádost o úvěr může spotřebitel vyplnit online na internetových stránkách nebo osobně s úvěrovým poradcem. K výplatě úvěru pak dochází bezhotovostně na účet a splácet lze hotově i bezhotovostně.

4.1.6 Zaplo Finance s.r.o.

Společnost Zaplo Finance s.r.o. (dále „Zaplo“) je nebankovním poskytovatelem spotřebitelských úvěrů v České republice. Zaplo je součástí skupiny 4Finance Group, která se specializuje na mikroúvěry a působí v 18 zemích světa. Zaplo je členem Asociace poskytovatelů nebankovních úvěrů, která sdružuje nebankovní poskytovatele úvěrů za účelem ochrany spotřebitelů a bezpečného úvěrování v nebankovním sektoru.

Jediným produktem, který Zaplo nabízí, je mikroúvěr se splatností do 30 dnů. První půjčka je nabízena zdarma do 16.000 Kč. Opakované půjčky jsou již zpoplatněné a mohou dosahovat výše 30.000 Kč.

Úvěrový proces

Spotřebitel má možnost zažádat o úvěr online nebo na partnerských pobočkách společnosti Zaplo. Při žádosti klient předkládá pouze kopii platného občanského průkazu, avšak pro další posouzení bonity je třeba doložit potvrzení o zaměstnání, k čemuž slouží vytvořený formulář. Zaplo prověřuje bonitu také nahlížením do registrů.

Žadatel o půjčku musí splňovat následující podmínky:

- české občanství
- minimální věk 19 let
- bez zadlužení
- povinnost vyplnit údaje ve formuláři
- schopnost splatit úvěr za daných podmínek

4.2 Kritéria hodnocení

V této kapitole budou stanovena a popsána kritéria, která poslouží k porovnání úvěrových produktů. Budou vybrána základní kritéria, podle kterých si potenciální zákazník může vybírat z několika různých nabídek.

Mezi kritéria byla zařazena minimální a maximální částka úvěru, rozpětí doby splatnosti úvěru, minimální úroková sazba a RPSN, které nebankovní společnosti u svých úvěrových produktů nabízí a dále budou u všech vybraných produktů vypsány možné poplatky spojené s úvěrem. Kritéria slouží k základnímu popisu jednotlivých úvěrů a utvoření představy, nejdůležitějším pro rozhodování spotřebitele však bude jeho cena i poplatky, což popisuje RPSN.

Od každé nebankovní společnosti z předchozí kapitoly byl vybrán jeden nabízený úvěrový produkt tak, aby se co nejvíce shodoval s možným výběrem modelového klienta. Pro porovnání byly vybrány následující produkty a byly jim přiřazeny zkratky (v závorkách) pro lepší přehlednost v tabulkách:

1. Flexibilní půjčka od společnosti Home Credit (HC)
2. Modrá půjčka od společnosti Provident (Provident)
3. Půjčka pro jednotlivce od společnosti Cofidis (Cofidis)
4. Bezpečná půjčka od společnosti Essox (Essox)
5. Osobní půjčka od společnosti Profi Credit (PC)

4.2.1 Výše úvěru

Prvním vybraným kritériem je minimální výše úvěrů, jejíž hodnoty se nachází v tabulce č. 3. Nejnižší minimální výše úvěru je již od 3.000 Kč od společnosti Provident a naopak nejvyšší hodnotu minimální výše nabízí úvěr od společnosti Cofidis, a to 30.000 Kč. Tento ukazatel je důležitý převážně pro spotřebitele, který poptává úvěr poskytovaný na nízkou částku, neboť některé společnosti mu v tomto ohledu nemusejí vyhovět.

Tabulka 3 - Minimální výše vybraných úvěrů v Kč

	HC	Provident	Cofidis	Essox	PC
Minimální výše úvěru	10.000	3.000	30.000	15.000	5.000

Zdroj: Vlastní zpracování podle informací dostupných z oficiálních internetových stránek vybraných poskytovatelů.

Spotřebitelé jsou omezeni také maximální výší úvěru. U nebankovních úvěrů jsou tyto maximální výše relativně nižší než u bankovních úvěrů. Nejnižší maximální výši nabízí společnost Provident se svým úvěrem v hodnotě 130.000 Kč a naopak nejvyšší maximální výše úvěru je nabízena v hodnotě 500.000 Kč společností Cofidis. Tyto údaje vychází z tabulky č. 4.

Tabulka 4 - Maximální výše vybraných úvěrů v Kč

	HC	Provident	Cofidis	Essox	PC
Maximální výše úvěru	250.000	130.000	500.000	200.000	166.000

Zdroj: Vlastní zpracování podle informací dostupných z oficiálních internetových stránek vybraných poskytovatelů.

4.2.2 Doba splatnosti

Dalším kritériem při výběru vhodného úvěrového produktu pro spotřebitele je doba splatnosti. U společností, které nabízejí vyšší maximální částky, se doba splatnosti pohybuje v řádech měsíců. Minimální počet měsíců splácení je u společnosti Provident, a to tři měsíce. Nejdéle je pak možné splácet 84 měsíců, což nabízí společnosti Cofidis a Essox. Speciálním případem z hlediska doby splatnosti je revolvingový úvěr od společnosti Home Credit, který je splatný maxilmálně do jednoho roku. Všechny údaje o době splatnosti jednotlivých společností jsou uvedeny v tabulce č. 5.

Tabulka 5 - Rozpětí doby splatnosti u vybraných úvěrů v měsících

	HC	Provident	Cofidis	Essox	PC
Rozpětí doby splatnosti	do 12	3 - 36	12 - 84	6 - 84	12 - 60

Zdroj: Vlastní zpracování podle informací dostupných z oficiálních internetových stránek vybraných poskytovatelů.

4.2.3 Úroková sazba a RPSN

Úroková sazba je ukazatel, který je závislý na mnoha faktorech, například na celkové vypůjčené částce, době splatnosti a bonitě klienta. Přesto je tento ukazatel důležitý pro základní porovnání a jsou zde tedy uvedeny minimální úrokové sazby, které jsou společnostmi uváděny na internetových stránkách pro nalákání spotřebitele. Jedná se o nejvýhodnější možné sazby, na které lze dosáhnout pouze v určitých případech. V následující tabulce č. 6 jsou zapsány konkrétní hodnoty minimálních ročních úrokových sazeb.

Tabulka 6 - Minimální úroková sazba p. a. u vybraných úvěrů v procentech

	HC	Provident	Cofidis	Essox	PC
Minimální úroková sazba	9,88	6,2	5,49	13,21	17,08

Zdroj: Vlastní zpracování podle informací dostupných z oficiálních internetových stránek vybraných poskytovatelů.

Obdobně jako úroková sazba je i RPSN závislé na různých faktorech, proto jsou v tabulce č. 7 uvedeny nejvýhodnější hodnoty RPSN inzerované na internetových stránkách společnosti, ale dosáhnout na ně lze pouze při splnění určitých podmínek.

Tabulka 7 - Minimální RPSN u vybraných úvěrů v procentech

	HC	Provident	Cofidis	Essox	PC
Minimální RPSN	10,34	17	5,63	14,04	38,32

Zdroj: Vlastní zpracování podle informací dostupných z oficiálních internetových stránek vybraných poskytovatelů.

4.2.4 Poplatky

Podle zákona o spotřebitelském úvěru může věřitel v případě prodlení spotřebitele s plněním dluhu vyžadovat náhradu účelně vyžadovaných nákladů, které vznikly v souvislosti s prodlením, pokud však byla tato náhrada sjednána vyšší, je považována za smluvní pokutu. Smluvní pokuta nesmí přesáhnout 0,1% denně z částky, s níž je spotřebitel v prodlení. Dále má věřitel nárok na úrok z prodlení, který je většinou stanoven

v zákonné výši, což je podle nařízení vlády č. 351/2013 Sb. REPO sazba stanovená ČNB + 8 procentních bodů. Výše všech smluvních pokut nesmí přesáhnout součin čísla 0,5 a celkové výše spotřebitelského úvěru, nejvýše však 200.000 Kč (§ 122 zákona č. 257/2016 Sb.).

Každá společnost má stanovené různé poplatky, proto budou pro lepší přehlednost uvedeny samostatné tabulky, kde budou vyjmenované veškeré poplatky konkrétní společnosti. Jedná se jak o poplatky za nedodržení smluvních podmínek, tak o poplatky za různé služby, které může zákazník fakultativně využít. V následujících tabulkách jsou vypsány jednotlivé poplatky pro každou nebankovní společnost. Poplatky ovlivňují výslednou nákladovost úvěru a pro spotřebitele jsou tedy důležité podobně jako úroková sazba.

Společnost Home Credit nabízí za poplatek 199 Kč jednorázový odklad splátky, což může pomoci spotřebitelům, kteří se dostanou do krátkodobého problému se splacením splátky úvěru. V případě prodlení se splácením je klientovi naúčtován poplatek 500 Kč a úrok z prodlení v zákonné výši. Další poplatky jsou však spojeny s využíváním karty nebo ostatních služeb a nejsou tedy přímo spjaty s úvěrem. Všechny poplatky společnosti Home Credit jsou zapsány v tabulce č. 8.

Tabulka 8 - Poplatky za Flexibilní půjčku od společnosti Home Credit (Kč)

Poplatek za dotaz na zůstatek v bankomatu	19
Poplatek za výběr z bankomatu v ČR i zahraničí	1% z vybrané částky, min. 85
Měsíční poplatek za službu SMS Info	19
Vrácení přeplatku složenkou	59
Zaslání PIN kódu poštou	100
Jednorázový odklad splátky	199
Smluvní pokuta při prodlení splátky	500
Jednorázová smluvní pokuta po zesplatnění	10% z nezaplacené jistiny a úroků
Úrok z prodlení	v zákonné výši

Zdroj: Vlastní zpracování podle informací dostupných z oficiálních internetových stránek poskytovatele.

Při prodlení splátky úvěru od společnosti Provident je účtována smluvní pokuta ve výši 0,1% denně z částky. Dále jsou zde poplatky za zaslání upomínky a za zahájení vymáhání dluhu, jejichž hodnoty jsou zaznamenány v tabulce č. 9.

Tabulka 9 - Poplatky za Modrou půjčku od společnosti Provident (Kč)

Poplatek za zaslanou upomínku	300
Poplatek za zahájení vymáhání dluhu	1.000
Smluvní pokuta za prodlení splátky	0,1% denně z částky
Úrok z prodlení	v zákonné výši

Zdroj: Vlastní zpracování podle informací dostupných z oficiálních internetových stránek poskytovatele.

Společnost Cofidis účtuje poplatky za první a druhou upomínku při prodlení ve splácení. Pokud prodlení trvá déle než 3 měsíce, dochází k ukončení smlouvy a k sankční pokutě v hodnotě 1.000 Kč. Dále je účtována smluvní pokuta při prodlení včetně zákonného úroku z prodlení a další poplatky, které nepřímo souvisí s úvěrem. Konkrétní hodnoty poplatků jsou uvedeny v tabulce č. 10.

Tabulka 10 - Poplatky za Půjčku pro jednotlivce od společnosti Cofidis (Kč)

První upomínka při prodlení splátky	300
Druhá upomínka při prodlení splátky	500
Sankce v případě ukončení smlouvy o úvěru ze strany věřitele z důvodu prodlení spotřebitele trvajícího alespoň 3 měsíce	1.000
Smluvní pokuta při prodlení splátky	0,1% denně z částky, ohledně níž je spotřebitel v prodlení
Úrok z prodlení	v zákonné výši
Měsíční poplatek za službu SMS INFO	15
Poplatek za poukázání peněžních prostředků klientovi prostřednictvím poštovní poukázky	49

Zdroj: Vlastní zpracování podle informací dostupných z oficiálních internetových stránek poskytovatele.

Veškeré poplatky za půjčku společnosti Essox jsou uvedeny v tabulce č. 11. Z těchto dat vyplývá, že smluvní pokuta za prodlení s měsíční splátkou činí 10% z dlužné měsíční splátky a úrok z prodlení je stanoven v zákonné výši. Essox oproti ostatním společnostem zpoplatňuje veliké množství svých služeb.

Tabulka 11 - Poplatky za Bezpečnou půjčku od společnosti Essox (Kč)

Účelně vynaložené náklady související s odesláním upomínky	150
Účelně vynaložené náklady související s odesláním oznámení o odstoupení od smlouvy nebo za oznámení o okamžité splatnosti jistiny úvěru	200
Smluvní pokuta za prodlení s úhradou měsíční splátky	10 % z dlužné měsíční splátky
Smluvní pokuta za prodlení s úhradou jiné dlužné částky než je měsíční splátka	0,1 % denně z dlužné částky
Roční úrok z prodlení	v zákonné výši
Za poskytnutí jiných písemností	200

Za vrácení přeplatku vyššího než 100 Kč	100
Za vrácení přeplatku 100 Kč a méně	ve výši přeplatku
Poplatek za odeslání SMS upozornění před splatností řádné splátky	5
Za zaslání výpisu z účtu poštou	30
Za mimořádný výpis z účtu	50
Měsíční poplatek za vedení účtu	50
Za výběr hotovosti z bankomatu jiných bank v tuzemsku	60
Za výběr hotovosti z bankomatu Komerční banky, a.s. v tuzemsku	25
Za výběr hotovosti z bankomatu v zahraničí	1 % z vybrané částky, min. 100
Za dotaz na zůstatek přes bankomat	10
Za bankovní převod na účet, jehož jste majitelem a který je veden u banky, nebo jiné platební instituce v ČR	50
Za rychlou aktivaci kreditní karty (do 1 hodiny)	100
Za zpracování žádosti o vydání nové kreditní karty a jejího vyhotovení	400
Za písemné oznámení o odmítnutí příkazu k provedení transakce	150
Za vygenerování PIN kódu	první zdarma, každé další vygenerování 100

Zdroj: Vlastní zpracování podle informací dostupných z oficiálních internetových stránek poskytovatele.

Také společnost Profi Credit má nárok účtovat smluvní pokutu za prodlení, která činí 0,1% denně z dlužné částky, a úrok z prodlení v zákonné výši. Dále jsou stanoveny poplatky za prodlení v závislosti na délce prodlení a na výši splátky. Konkrétní hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 12.

Tabulka 12 - Poplatky za Osobní půjčku od společnosti Profi Credit (Kč)

Poplatek za prodlení o délce 30 dnů	249 nebo 449 v závislosti na výši splátky, maximálně však 2.999 za každý kalendářní rok
Poplatek za prodlení o délce 15 dnů	200
Smluvní pokuta za prodlení	0,1 % denně z dlužné částky
Úrok z prodlení	v zákonné výši

Zdroj: Vlastní zpracování podle informací dostupných z oficiálních internetových stránek poskytovatele.

4.3 Porovnání vybraných úvěrových produktů

Pro porovnání všech vybraných úvěrových produktů podle stanovených kritérií bude použita vícekriteriální analýza variant. Modely vícekriteriálního rozhodování zahrnují situace, v nichž je rozhodnutí posuzováno podle více kritérií. Účelem modelů

vícekriteriálního rozhodování je stanovení nejlepší varianty nebo uspořádání množiny variant.

4.3.1 Stanovení vah kritérií

Pro stanovení vah kritérií bude použita tzv. Saatyho metoda, která je vhodná, pokud situaci hodnotí pouze jeden expert. V této metodě je prováděno párové porovnávání každé dvojice kritérií. Kritéria jsou ohodnocena následujícím způsobem:

- 1 - kritéria i a j jsou rovnocenná
- 3 - kritérium i je slabě preferováno před kritériem j
- 5 - kritérium i je silně preferováno před kritériem j
- 7 - kritérium i je velmi silně preferováno před kritériem j
- 9 - kritérium i je absolutně preferováno před kritériem j

Velikost preference i-tého kritéria oproti j-tému kritériu je následně zapsána do Saatyho matice ve tvaru $S=(s_{ij})$. Saatyho matice je čtvercová matice n-tého řádu a platí zde, že $s_{ij} = {}^{1}/_{sji}$. Pokud je preferováno j-té kritérium před i-tým kritériem, jsou do Saatyho matice zapsány převrácené hodnoty. Na diagonále matice jsou vždy hodnoty jedna, protože nelze porovnat kritérium samo se sebou (Šubrt, 2011, s. 162, 174 - 176).

Mezi kritéria byla vybrána minimální výše úvěru, maximální výše úvěru, doba splatnosti úvěru, RPSN a poplatky. Každé kritérium musí být kvantifikované, tedy vyjádřené číselnou hodnotou, proto budou kritériu „poplatky“ určeny body na základě bodovací metody. Hodnotitel určí body z intervalu <0;10> podle počtu poplatků a jejich velikosti pro každou společnost. Doba splatnosti je definována rozpětím, proto budou její hodnoty určeny jako rozdíl maximální doby splatnosti a minimální doby splatnosti. Tento způsob bude přehlednější, než kdyby byly uvedeny hodnoty minimální a maximální doby splatnosti zvlášť, neboť další položka v Saatyho matici by vedla k horší vypovídající hodnotě ostatních kritérií. Zbylá kritéria, tedy minimální a maximální výše úvěru a RPSN, jsou již kvantifikována a budou tedy uvedeny jejich hodnoty z tabulek z předchozí podkapitoly. Vstupní hodnoty pro provedení Saatyho metody jsou znázorněny v tabulce č. 13.

Tabulka 13 - Počáteční hodnoty kritérií

	HC	Provident	Cofidis	Essox	PC
Minimální výše	10.000	3.000	30.000	15.000	5.000
Maximální výše	250.000	130.000	500.000	200.000	166.000
Doba splatnosti	11	33	72	78	48
RPSN	10,34	17	5,63	14,04	38,32
Poplatky	9	7	6	1	3

Zdroj: Vlastní zpracování.

V následující tabulce č. 14 je uvedeno párové ohodnocení kritérií pomocí Saatyho metody podle stupnice uvedené v této podkapitole. Dále jsou zde uvedeny vypočtené hodnoty normalizovaného geometrického průměru řádků matice (sloupec b_i) a váhy vypočtené normalizací hodnot b_i (sloupec v_i).

Tabulka 14 - Saatyho matice

	Min. výše	Max. výše	Doba splatnosti	RPSN	Poplatky	b_i	v_i
Min. výše	1	1	1/3	1/9	1/7	0,351	0,041
Max. výše	1	1	1/3	1/9	1/7	0,351	0,041
Doba splatnosti	3	3	1	1/7	1/5	0,762	0,089
RPSN	9	9	7	1	5	4,904	0,574
Poplatky	7	7	5	1/5	1	2,178	0,255

Zdroj: Vlastní zpracování.

Po porovnání kritérií a zanesení hodnot do Saatyho matice je nutné ověřit, zda je takto sestavená matice konzistentní. Toto ověření je provedeno dosazením do vzorce indexu konzistentnosti. Pokud je vypočtena hodnota menší než číslo 0,1, pak je matice konzistentní a je tedy správně sestavená. Index konzistentnosti I_s, kde λ_{max} je největší vlastní číslo Saatyho matice a n je rozměr čtvercové matice, je definován následujícím způsobem:

Obrázek 6 - Index konzistentnosti

$$I_s = \frac{\lambda_{max} - n}{n - 1}$$

Zdroj: Vlastní zpracování, Šubrt, 2011, s. 175.

Pro výpočet množiny všech vlastních čísel matice byla použita internetová kalkulačka matrixcalc.org, která využívá numerickou Gauss-Montanteovu metodu. Tímto způsobem bylo vypočteno nejvyšší vlastní číslo s hodnotou 5,331. Po dosazení do vzorce je zjištěn výsledek, který je roven číslu 0,083 a je tedy nižší než číslo 0,1, takže matice může být považována za konzistentní. Dosazení lze vidět na obrázku č. 7.

Obrázek 7 - Index konzistentnosti - dosazení do vzorce

$$I_s = \frac{5{,}331 - 5}{5 - 1} = 0{,}083 < 0{,}1$$

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.3.2 Stanovení pořadí variant

Pro sestavení pořadí úvěrů od nejlepšího po nejhorší bude použita tzv. metoda bazické varianty. Nejprve je nutné stanovit bazickou variantu, což je varianta, která dosahuje nejlepších hodnot z hlediska všech kritérií. „Vytvoření užitkové funkce s využitím bazické varianty spočívá v porovnávání hodnot důsledků jednotlivých variant s odpovídajícími hodnotami v bazické variantě.“ (Šubrt, 2011, s. 183)

Konkrétní bazická varianta je znázorněna v tabulce č. 15, kde veličina y^B je rovna hodnotě bazické varianty. Řádek s názvem „charakter“ popisuje, zda se kritérium musí maximalizovat nebo minimalizovat.

Tabulka 15 - Bazická varianta

Kritérium	Min. výše	Max. výše	Doba splatnosti	RPSN	Poplatky
y^B	3.000	500.000	78	5,63	9
Charakter	MIN	MAX	MAX	MIN	MAX

Zdroj: Vlastní zpracování.

Dále jsou vypočteny užitky u_{ij} pro každou hodnotu z tabulky č. 13. Zde je důležitý charakter kritéria, neboť jsou pro každý druh použity rozdílné vzorce. Pro minimalizační kritérium je použit vzorec na obrázku č. 8 na levé straně a pro maximalizační kritérium je použit pravý vzorec.

Obrázek 8 - Vzorce pro výpočet užitku

$$u_{ij} = \frac{y_j^B}{y_{ij}} \qquad u_{ij} = \frac{y_{ij}}{y_j^B}$$

Zdroj: Vlastní zpracování, Šubrt, 2011, s. 183

Podle uvedených vzorců byly vypočteny užitky, které byly agregovány pomocí vah kritérií a jsou zapsány v tabulce č. 16. Z těchto výsledků již lze odvodit pořadí

hodnocených variant a stanovit nejlepší a nejhorší variantu úvěru. Čím je vyšší agregovaný užitek, tím je varianta lepší.

Tabulka 16 - Agregovaný užitek a pořadí variant

	HC	Provident	Cofidis	Essox	PC
Agregovaný užitek	0,6126	0,4776	0,8713	0,3721	0,2623
Pořadí varianty	2.	3.	1.	4.	5.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z uvedené tabulky je zřejmé, že nejvýhodnější úvěrový produkt z hlediska stanovených kritérií a jejich vah stanovených Saatyho metodou je produkt Půjčka pro jednotlivce od nebankovní společnosti Cofidis s užitkem rovným 0,8712 bodům. A naopak za nejhorší produkt může být považována Osobní půjčka od společnosti Profi Credit s užitkem rovným 0,2623 bodům.

4.4 Modelový klient nebankovní společnosti

Pro účel doporučení optimálního úvěrového produktu, poskytovaného nebankovní společností, bude stanoven modelový spotřebitel. Modelový spotřebitel bude žádat o úvěr na částku 30.000 Kč a 100.000 Kč. Na těchto příkladech bude znázorněno, jaké RPSN a úrokovou sazbu může spotřebitel očekávat při různých dobách splatnosti úvěru, dále výše měsíční splátky a kolik spotřebitel celkově přeplatí. Nyní se bude komparace orientovat pouze na již zjištěný optimální úvěr od společnosti Cofidis a cílem bude zjistit, za jakých konkrétních podmínek bude úvěr výhodný.

Modelový spotřebitel, který bude žádat o úvěr, musí splňovat následující požadavky:

- je občanem České republiky
- je starší 18 let
- je zaměstnán (už není ve zkušební době)
- má vlastní bankovní účet
- má vlastní telefonní číslo
- nemá negativní zápis v registrech
- není zadlužen
- podává žádost o úvěr online

4.4.1 Úvěr v hodnotě 30.000 Kč

V tabulce č. 17 lze vidět parametry Půjčky pro jednotlivce od Cofidisu, které byly zjištěny prostřednictvím kalkulačky na internetových stránkách společnosti. V kalkulačce byla zvolena částka a doba splatnosti v měsících. Cofidis nabízí celkem 7 dob splatnosti, a to 12, 24, 36, 48, 60, 72 a 84 měsíců. Lze říci, že čím kratší je doba splatnosti, tím je vyšší výše měsíční splátky, vyšší RPSN a úroková sazba, ale nižší celkový přeplatek. Naopak u delší doby splatnosti je celkový přeplatek vyšší a další ukazatele nižší.

Je tedy na spotřebiteli, zda preferuje menší přeplatek na úkor vysoké částky splátky nebo vyšší přeplatek při nízkých měsíčních splátkách. Není tedy vždy správné se řídit převážně ukazatelem nákladů RPSN. Na tomto příkladu lze vidět, že při nižším RPSN (konkrétně 9,60%) spotřebitel zaplatí více než při vyšším RPSN (10,58%). Přeplatek se pohybuje v rozmezí od 1.688 Kč do 10.824 Kč.

Tabulka 17 - Půjčka pro jednotlivce v hodnotě 30.000 Kč

Doba splatnosti (měsíců)	12	24	36	48	60	72	84
Výše měsíční splátky (Kč)	2.639	1.386	969	762	639	544	486
RPSN (%)	10,58	10,58	10,58	10,58	10,58	9,60	9,60
Úroková sazba p. a. (%)	10,10	10,10	10,10	10,10	10,10	9,20	9,20
Celkem zaplaceno (Kč)	31.668	33.264	34.884	36.576	38.340	39.168	40.824

Zdroj: Vlastní zpracování podle www.cofidis.cz.

4.4.2 Úvěr v hodnotě 100.000 Kč

V tabulce č. 18 se nachází parametry Půjčky pro jednotlivce od Cofidisu v hodnotě 100.000 Kč. Z parametrů zjištěných v internetové kalkulačce společnosti Cofidis lze konstatovat, že opět při delší době splatnosti je nižší měsíční splátka, avšak vyšší přeplatek. Je tedy na spotřebiteli jaký parametr bude preferovat nižší, ale čím nižší přeplatek, tím méně je úvěr nákladný.

Z dostupných údajů lze říci, že při době splatnosti 48 měsíců je RPSN 9,70%, měsíční splátka 2.522 Kč a celkově je zaplaceno 121.056 Kč. Při delší době splatnosti, tedy 60 měsíců již společnost Cofidis snižuje RPSN na 7,89% a měsíční splátku na 2.022 Kč, zatímco celková zaplacená částka se zvýší pouze o 264 Kč. Pokud by spotřebitel požadoval

měsíční splátku mezi 2.000 Kč a 3.000 Kč, je rozhodně výhodnější si půjčit úvěr na 60 měsíců. Přeplatek se pohybuje od 5.336 Kč do 30.452 Kč.

Tabulka 18 - Půjčka pro jednotlivce v hodnotě 100.000 Kč

Doba splatnosti (měsíců)	12	24	36	48	60	72	84
Výše měsíční splátky (Kč)	8.778	4.601	3.213	2.522	2.022	1.748	1.553
RPSN (%)	10,14	10,14	10,14	10,14	8,18	8,18	8,18
Úroková sazba p. a. (%)	9,70	9,70	9,70	9,70	7,89	7,89	7,89
Celkem zaplaceno (Kč)	105.336	110.424	115.668	121.056	121.320	125.856	130.452

Zdroj: Vlastní zpracování podle www.cofidis.cz.

5 Výsledky a diskuse

Z provedené komparace v praktické části je možné vyvodit určité výsledky. Za provedení vícekriteriální analýzy variant bylo zjištěno pořadí zkoumaných úvěrů. Jako nejvhodnější úvěrový produkt byla stanovena Půjčka pro jednotlivce od společnosti Cofidis, druhý výhodný produkt je Flexibilní půjčka od společnosti Home Credit. Naopak nejhorším produktem je Osobní půjčka od společnosti Profi Credit, kterou tedy rozhodně nelze doporučit žádnému žadateli o úvěr od nebankovní společnosti.

Cílem práce bylo vybrat optimální úvěrový produkt, proto byl dále zkoumán pouze úvěr od společnosti Cofidis, který byl vyhodnocen jako nejvýhodnější z nabídky pěti úvěrových produktů. Tento úvěr je nabízen od 30.000 Kč do 500.000 Kč, což byla zároveň nejvyšší maximální výše ze všech porovnávaných úvěrů. Ze všech úvěrů nabízí Cofidis také nejnižší RPSN a úrokovou sazbu. Z hlediska poplatků byl Cofidis obodován pouze šesti body z maximálních deseti bodů, jelikož se v portfoliu úvěrů nacházely dva výhodnější úvěry z tohoto hlediska. Cofidis si účtuje smluvní pokutu při prodlení splátky ve výši 0,1% denně z částky a úrok z prodlení v zákonné výši, tedy osm procentních bodů zvýšených o REPO sazbu České národní banky. Dále může vyžadovat po klientovi poplatek za zaslané upomínky, za informační službu prostřednictvím SMS, za poukázání peněžních prostředků poštovní poukázkou a sankci za ukončení smlouvy o úvěru v důsledku prodlení.

Byl stanoven modelový spotřebitel, který vyžaduje úvěr v hodnotě 30.000 Kč a 100.000 Kč. Společnost nabízí celkem sedm různých dob splatnosti, a to v rozmezí od 12 do 84 měsíců vždy po 12 měsících. Pro první i druhou částku byly vytvořeny tabulky s daty o výši měsíční splátky, výši RPSN a úrokové sazby a o výši celkově zaplacené částky pro každou z uvedených dob splatnosti. Bylo zjištěno, že pro spotřebitele je žádoucí úvěr s kratší dobou splatnosti i na úkor vyššího RPSN, neboť tímto způsobem přeplatí nejméně. Pokud spotřebitel nemá speciální požadavky na parametry úvěru, pak je hlavním kritériem nákladovost úvěru a byl by mu doporučen úvěr s dobou splatnosti 12 měsíců pro obě částky.

Avšak spotřebitelé mohou mít různé požadavky a mohou preferovat nízkou měsíční splátku, nebo určitou dobu splatnosti apod. Pokud je hlavním požadavkem nízká měsíční splátka, byl by doporučen úvěr v hodnotě 30.000 Kč s dobou splatnosti 72 měsíců při splátce 544 Kč, neboť sazba RPSN 9,60% je nižší než sazba 10,58%, jenž je nabízena při

době splatnosti o rok nižší, tedy při 60 měsících. Při volbě úvěru v hodnotě 100.000 Kč a preferenci nízké měsíční splátky, by byl spotřebiteli doporučen úvěr se splatností 60 měsíců, měsíční splátkou ve výši 2.022 Kč, sazbou RPSN ve výši 8,18%.

Na českém úvěrovém trhu však působí také společnosti, které se specializují na poskytování mikroúvěrů. Mezi ně se řadí společnost Zaplo, která je popsána v první kapitole praktické části, ale nebyla zahrnuta do komparace s ostatními společnosti. Tuto společnost by mohl spotřebitel zvážit v případě, že by si chtěl půjčit 30.000 Kč, což je pro mikroúvěr od této společnosti maximální nabízená částka. Je to však podmíněno tím, že se musí jednat minimálně o druhý úvěr, neboť první úvěr je nabízen zdarma pouze do 16.000 Kč. Doba splatnosti se u tohoto produktu pohybuje od 7 do 30 dní, takže je vhodný pouze pro spotřebitele, který je schopen částku splatit v této lhůtě. Při době splatnosti 30 dní by spotřebitel přeplatil celkem 6.900 Kč při RPSN rovnému 1.141,2%. Při porovnání s úvěrem od společnosti Cofidis je zřejmé, že by spotřebitel zaplatil podobný přeplatek (6.576 Kč) při době splatnosti 48 měsíců. Společnost Zaplo láká své potenciální klienty na první úvěr zdarma, avšak další úvěry jsou již velmi nevýhodně zpoplatněny. Z těchto uvedených důvodů není tento způsob financování modelovému klientovi doporučen.

6 Závěr

Na finančním trhu v České republice nabízí úvěrové produkty pro spotřebitele bankovní a nebankovní společnosti, které musí disponovat licencí vydanou Českou národní bankou. Nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů je v ČR celkem 88, což je relativně veliké množství. Je tedy důležité, pokud chce spotřebitel žádat o úvěr právě u nebankovní společnosti, důkladně prověřit subjekty a jejich nabídky. Nejprve je třeba zjistit, zda má konkrétní společnost oprávnění poskytovat nebankovní úvěry, což lze zjistit v registru ČNB, ale některé společnosti tuto informaci sdělují na svých oficiálních internetových stránkách. Dále je potřeba komparovat mezi sebou určité množství společností, aby si spotřebitel utvořil základní představu o situaci a podmínkách nabízených úvěrů. Právě tato komparace byla cílem této bakalářské práce, prostřednictvím které bylo třeba vybrat optimální úvěrový produkt.

Prostřednictvím provedené vícekriteriální analýzy a komparace variant úvěrových produktů bylo usouzeno, že optimálním úvěrovým produktem je produkt s názvem Půjčka pro jednotlivce od nebankovní společnosti Cofidis, kde si spotřebitel zvolí dobu splatnosti ze sedmiletého spektra a částku, kterou si chce půjčit. Cofidis mu pak stanoví RPSN a úrokovou sazbu právě na základě těchto údajů, případně na základě údajů o jeho bonitě nebo na základě údajů ze zápisu v registrech dlužníků.

Půjčování peněz je v dnešní době snadné a rychlé, spotřebitel si může zajistit úvěr klidně i do druhého dne. Proto je třeba si dávat pozor, aby za vidinou rychlého přísunu peněz nepodlehl reklamě na nevýhodný úvěr nebo aby si nevzal první úvěr, který přijde v úvahu. Lze také doporučit zásadu, že by si spotřebitel neměl půjčovat peníze na něco, co nutně nepotřebuje. Spotřebitel by měl zvážit, zda si na nižší částky je schopen ušetřit peníze, nebo zda už je potřeba vzít si úvěr. Také životnost věci, na kterou si spotřebitel vezme úvěr, by neměla být kratší, než doba splatnosti daného úvěru. Vždy je třeba si uvědomit, kolik peněz může spotřebitel měsíčně splácet tak, aby mu zbyly peníze na základní životní potřeby. Pokud se dostane do problémů se splácením, nebankovní společnosti si naúčtují smluvní poplatky za prodlení a další poplatky, z čehož může nastat velmi složitá situace a spotřebitel se může dostat do dluhové pasti.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Literatura

1. DVOŘÁK, P. *Komerční bankovnictví pro bankéře a klienty*. Praha: Linde, 1999. ISBN 80-7201-164-2.
2. DVOŘÁK, Petr. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. Praha: Linde, 2005. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-7201-515-x.
3. JANDA, J. *Jak žít šťastně na dluh.* Praha: GRADA Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4833-7.
4. KALABIS, Z. *Základy bankovnictví: bankovnictví obchody, služby, operace a rizika.* Brno: BizBooks, 2012. ISBN 978-80-265-0001-8.
5. KANTNEROVÁ, Liběna. *Základy bankovnictví: teorie a praxe*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-595-4.
6. KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co vás neměl kdo naučit.* Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-767-6.
7. LIŠKA, Petr, Štefan ELEK a Karel MAREK. *Bankovní obchody*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-510-8.
8. MAYO, B. *Basic finance: An Introduction to Financial Institutions, Investments, and Management.* New Jersey: Cengage Learning; 11th Edition, 2015. ISBN 978-1285425795.
9. PŮLPÁNOVÁ, S. *Komerční bankovnictví v České republice.* Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1180-1.
10. RADOVÁ, Jarmila, Petr DVOŘÁK a Jiří MÁLEK. *Finanční matematika pro každého*. 8., rozš. vyd. Praha: Grada, 2013. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-4831-3.
11. REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovnictví.* Praha: Management Press, 2014. ISBN 978-80-7261-279-6.
12. ŠUBRT, Tomáš. *Ekonomicko-matematické metody*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-345-2.
13. TEPLÝ, P., ČERNOHORSKÝ, J. *Základy financí.* Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3669-3.

7.2 Internetové zdroje

14. Jak banky zjišťují bonitu před poskytnutím půjčky | Finance.cz. *Finance.cz* [online]. Mladá fronta, 2018 [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: https://www.finance.cz/zpravy/finance/208678-bonita-klienta-jak-a-proc-ji-banky-zjistuji/
15. Otázky a odpovědi k tématu udělení oprávnění k činnosti nebankovním poskytovatelům. *Cnb.cz* [online]. Česká národní banka, 2019 [cit. 2019-01-30]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/otazky_a_odpovedi_k_tematu_udeleni_opravneni.html#1
16. Vlog ČNB. *Cnb.cz* [online]. Česká národní banka, 2018 [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/vlog_cnb/2017/20170927_nidetzky.html
17. ARAD. *Cnb.cz* [online]. Česká národní banka, 2019 [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/HTML/index.htm
18. Úvodní stránka aplikace. *Cnb.cz* [online]. Česká národní banka, 2019 [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz

7.3 Oficiální internetové stránky společností

19. Flexibilní půjčka. *Homecredit.cz* [online]. Brno, 2019 [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: https://www.homecredit.cz/
20. Provident | Půjčka zdarma, Online půjčka, Půjčka v hotovosti. *Provident* [online]. Česká republika: Provident, 2018 [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: https://www.provident.cz/
21. COFIDIS - Nebankovní půjčky a spotřebitelské úvěry. *Cofidis.cz* [online]. Cofidis, 2019 [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: https://www.cofidis.cz/
22. Essox. *Essox.cz* [online]. *Essox*, 2019 [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: https://www.essox.cz/
23. Nebankovní půjčky do 166 000 Kč na cokoliv - PROFI CREDIT. *Profi Credit.cz* [online]. PROFI CREDIT Czech, 2019 [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: https://www.proficredit.cz/
24. Krátkodobá půjčka | Mikropůjčka. *Zaplo.cz* [online]. 2019 [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: https://www.zaplo.cz/

7.4 Právní předpisy

25. Zákon č. 257/2016 Sb., zákon o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů.
26. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
27. Zákon č. 190/2004 Sb., zákon o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.
28. Vyhláška č. 164/2002 Sb., vyhláška České národní banky o podmínkách přístupu k informacím v informační databázi České národní banky - Centrální registr úvěrů.